

تولید و ارائه آمارهای رسمی با کیفیت

با رعایت استانداردهای آماری

ملّی و بین‌المللی

مرکز آمار ایران بر اساس ماده ۳ قانون مصوب سال ۱۳۵۳، موظف به انجام سرشماری‌های عمومی و آمارگیری‌های نمونه‌ای در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی به منظور تهیه آمارهای لازم برای تأمین پیش‌نیازهای برنامه‌ریزی و هدف‌های برنامه‌های عمرانی کشور و همچنین تهیه محاسبات ملی و شاخص قیمت‌ها است. شایان ذکر است از سال ۱۳۹۳، عناوین آمارهای تولیدی به همراه زمان انتشار و نحوه ارائه آمارهای تولید شده (گزارش‌ها، فایل‌های اطلاعاتی، نشریات آماری) در قالب تقویم زمانی انتشار آمارها تهیه و از طریق درگاه ملی آمار^۱ در دسترس کاربران قرار می‌گیرد.

اقدامات مرکز در زمینه تولید آمارهای رسمی با کیفیت در سال ۱۴۰۱ به شرح ذیل ارائه می‌شود.

سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنای ۱۴۰۵

داده‌های مربوط به جمعیت و ویژگی‌های اقتصادی و اجتماعی آن، مجموعه‌ای از اطلاعات ضروری است که در برنامه‌ریزی‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به کار می‌رود. سرشماری عمومی نفوس و مسکن یکی از عمده‌ترین راه‌های دستیابی به این‌گونه اطلاعات است. سرشماری‌های نفوس به روش سنتی معمولاً در فواصل ۵ یا ۱۰ سال یک‌بار به اجرا در می‌آید. در ایران، سرشماری در سال‌های ۱۳۳۵، ۱۳۴۵، ۱۳۵۵، ۱۳۶۵، ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ هر ۱۰ سال یکبار انجام شده است. در سال ۱۳۸۶ مطابق مصوبه هیأت وزیران در تاریخ ۱۳۸۶/۲/۲۴ فاصله سرشماری از ۱۰ سال به ۵ سال کاهش یافت و پس از آن در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ با فاصله زمانی ۵ ساله به اجرا درآمد.

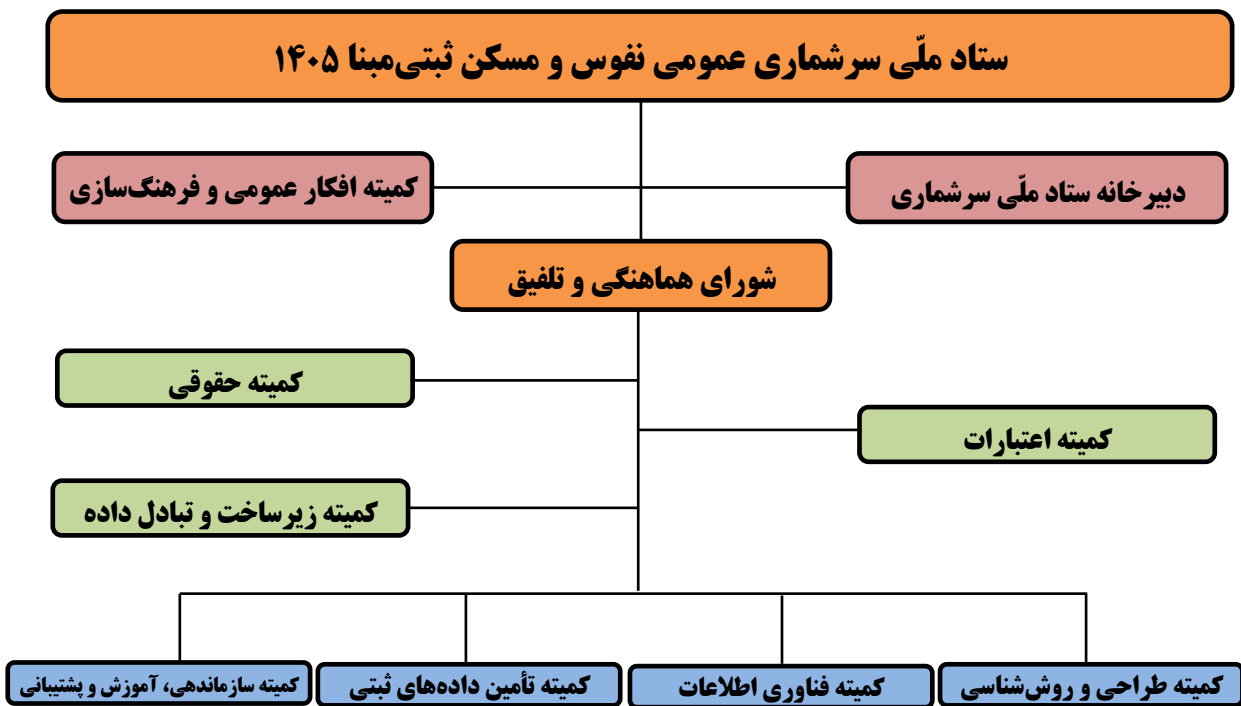
از مهم‌ترین موضوعات سرشماری‌ها، شیوه جمع‌آوری اطلاعات می‌باشد. تمام سرشماری‌های انجام شده در گذشته با شیوه سنتی بوده که با عملیات بسیار پیچیده و هزینه‌بر یعنی مراجعه حضوری به خانوار و تکمیل اطلاعات پرسشنامه بر اساس اظهار پاسخگو توأم بوده است. پیشرفت تکنولوژی و زیرساخت‌های فناوری اطلاعات در کشورها منجر به گردآوری داده‌های اداری فراوانی توسط دستگاه‌های اجرایی گردیده و اطلاعات ثبتی در حوزه‌های مختلف شامل اطلاعات افراد، خانوارها، مکان‌ها و سایر ویژگی‌های اجتماعی_اقتصادی را در قالب پایگاه‌های داده به خود اختصاص داده است. بهره‌گیری از این داده‌های ثبتی ارزشمند، ضرورتی است که اهمیت اجرای سرشماری‌ها و طرح‌های آماری به روش ثبتی مبنای روزافزون نموده است. داده‌های اداری به عنوان یکی از منابع اصلی تولید آمارهای رسمی در نظام آماری مدرن، پایه و اساس تولید آمارهای ثبتی مبنای در هر کشوری است. مزایای اجرای سرشماری به روش ثبتی مبنای عبارت است از:

- کاهش هزینه‌ها و ارتقای کارایی و بهره‌وری در نظام آماری؛
- کاهش بار پاسخگویی مردم و کاهش نرخ بی‌پاسخی؛
- کاهش زمان تولید و انتشار اطلاعات آماری؛
- به‌روزرسانی آمارهای جمعیتی در دوره‌های زمانی کوتاه‌تر؛

- امکان تأمین نیازهای آماری جدید و
- ارتقای دقت و کیفیت اطلاعات آماری.

مرکز آمار ایران بر اساس مصوبه شماره ۲۱۲۴۷/ت/۵۷۵۱۵ هـ مورخ ۱۳۹۹/۳/۳ هیأت محترم وزیران موظف شد اولین سرشماری عمومی نفوس و مسکن به روش ثبتی مبنا را در سال ۱۴۰۵ اجرا نماید.

در راستای استفاده از ظرفیت‌های قانونی منطبق بر وظایف دستگاه‌های اجرایی برای اجرای این مصوبه هیئت محترم وزیران، سازمان اجرایی اجرای سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵، تقسیم کار ملی، شرح کلی وظایف کمیته‌های ستاد و زمان‌بندی کلی این سرشماری عمومی در سال ۱۴۰۰ تصویب و ابلاغ شد.

شکل ۲- چارت مصوب ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا-۱۴۰۵

در تشکیلات سازمانی ستاد، مسئولیت «ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵»، «کمیته اعتبارات» و «کمیته حقوقی» بر عهده سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری دستگاه‌های اجرایی، مسئولیت «کمیته افکار عمومی و فرهنگ‌سازی» بر عهده سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، مسئولیت «کمیته زیرساخت و تبادل داده» بر عهده وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مسئولیت «شورای هماهنگی و تلفیق»، «دبیرخانه ستاد ملی سرشماری»، «کمیته طراحی و روش‌شناسی»، «کمیته فناوری اطلاعات»، «کمیته تأمین داده‌های ثبتی» و «کمیته سازماندهی، آموزش و پشتیبانی» بر عهده مرکز آمار ایران و با عضویت و همکاری دستگاه‌های اجرایی می‌باشد. این کمیته‌ها و دبیرخانه ملی ستاد در سال ۱۴۰۱ اقدامات عملیاتی خود را به شرح زیر به انجام رساندند:

■ ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مینا ۱۴۰۵

دومین جلسه ستاد ملی سرشماری به ریاست دکتر میرکاظمی، رئیس پیشین سازمان برنامه و بودجه کشور و با حضور آقای محمدعلی زلفی گل وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری، آقای یوسف نوری وزیر محترم وقت آموزش و پرورش و دیگر اعضای ستاد در تاریخ ۱۴۰۱/۴/۷ برگزار شد. مصوبات این جلسه بدین شرح است:

- آیین نامه اجرایی برگزاری جلسات ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مینا ۱۴۰۵ در ۷ ماده و ۲ تبصره قرائت شد و با تأیید اعضای ستاد حاضر در جلسه، تصویب شد.
- مقرر شد، مرکز آمار ایران با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط (سازمان ثبت احوال کشور، شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران و ...) در سال ۱۴۰۱ نسبت به تهیه و اجرای دومین مرحله از طرح آزمایش سرشماری در استان‌ها و مناطق منتخب اقدام و نتایج آن را به ستاد ارائه نماید. استانداری‌های مناطق مذکور مکلفند با همکاری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و سایر دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در استان، طبق دستورالعمل‌های ابلاغی اقدام نمایند.
- مقرر شد، دبیرخانه ستاد حداقل ۲۰ موضوع پژوهشی مرتبط با سرشماری ثبتی مینا را به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای انجام با هزینه آن وزارتخانه حداکثر ظرف یک ماه آینده ارسال نماید و گزارش و نتایج انجام آن توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به ستاد ارسال شود.
- مقرر شد، برنامه عملیاتی مصوبات پیشنهادی دبیرخانه ستاد در کارگروه تعامل پذیری دولت الکترونیکی که با حضور کلیه دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط تشکیل می‌شود تهیه و پس از ارسال به ستاد، به عنوان مصوبات دومین جلسه ستاد ملی سرشماری ثبتی مینا توسط رییس ستاد به تمام دستگاه‌های اجرایی مرتبط برای اجرا ابلاغ شود.

■ شورای هماهنگی و تلفیق

شورای هماهنگی و تلفیق ۲۲ جلسه برگزار نمود و اهم مصوبات آن عبارت است از:

- مقرر شد، پوشش نیازهای آماری جامعه تا اجرای سرشماری ثبتی مینا ۱۴۰۵ در دستورکار و مدنظر قرار گیرد.
- مقرر شد، دوره آشنایی با " استفاده از داده‌های اداری در سرشماری‌ها و آمارگیری‌های کشاورزی " با همکاری وزارت جهاد کشاورزی برای ستاد وزارت و دفاتر در سطح استانی و شهرستانی برگزار نمایند.
- مقرر شد، اجرای دومین مرحله از طرح آزمایش سرشماری در استان‌ها و مناطق منتخب آزمایش انجام شود و کمیته طراحی و روش‌شناسی در این فرایند انجام آن را تهیه و به شورا ارائه نماید.
- مقرر شد دستورالعملی برای آزمایش سرشماری ۱۴۰۱ برای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان تهیه شود.
- مقرر شد سازمان نقشه برداری مطابق با مصوبه دومین جلسه ستاد و بنا بر پیشنهاد دبیرخانه ستاد، آخرین نقشه بهنگام شده را به مرکز آمار ایران ارسال نماید. همچنین نقشه پایه شهرهای کشور را بر اساس اولویت‌های این مرکز تهیه و متدهای مورد نیاز برای تکمیل و به‌روزرسانی نقشه پایه شهرهای کشور را تدوین و نسبت به توسعه سرویس نقشه پایه شهرهای کشور اقدام نماید.

- مقرر شد نشست مشترک با استان‌ها و دستگاه‌های اجرایی کشور در خصوص نهایی کردن طرح آزمایش سرشماری نفوس و مسکن ثبتی مبنا برگزار و جمع‌بندی نظرات و پیشنهادات راهبردی اعمال گردد.
 - مقرر شد به منظور پیشبرد فرایند تبادل داده‌ها با مرکز آمار ایران، جلسات فوق‌العاده کارگروه تعامل پذیری دولت در خصوص برنامه عملیاتی پیگیری و تسریع شود و دبیرخانه ستاد سرشماری مصوبات جلسه را رصد نماید.
 - مقرر شد به منظور تأمین ثبات‌های مورد نیاز در سطح کلان و در سطح خاص برای سرشماری و آزمایش سرشماری و محدوده‌ها در جلسه‌ای با سازمان ثبت احوال کشور و شرکت پست ج.ا.ا تعیین شود.
 - مقرر شد در خصوص کلیات آزمایش سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۱، برای هر استان یک شهر تعیین و ۵ شهر متقاضی نیز به آن اضافه شود (مجموع ۳۶ شهر)
 - مقرر شد نقشه راه (فرایندها در قالب برنامه) متصل به زمانبندی تهیه شده و مصوب ستاد، در دستور اجرایی کمیته‌های سرشماری قرار گیرد.
 - مقرر شد جلسه سه جانبه یا هماهنگی و تعامل توسط معاونت توسعه مرکز آمار ایران با امور عمومی و امور استان‌های سازمان برنامه و بودجه برای آماده‌سازی تأمین منابع نقشه‌ها برای آزمایش سرشماری صورت گیرد و مکاتبه با استان‌ها انجام شود.
 - مقرر شد شیوه‌نامه‌ای در خصوص ناشناس‌سازی داده‌ها تدوین شود و در اختیار کارگروه تعامل‌پذیری دولت و افتا قرار گیرد تا شیوه‌نامه ارسالی را بررسی کنند و با ارائه نظرات کارشناسی‌شان در حوزه ذی‌ربط، مرکز را یاری نمایند. پس از جمع‌بندی نظرات و نهایی‌سازی آن، شیوه‌نامه مزبور در اختیار کمیته‌ها قرار گیرد.
 - مقرر شد از ظرفیت پژوهشکده آمار که مجوز آموزش را از سازمان امور اداری و استخدامی اخذ کرده است برای اجرای آموزش سرشماری، آموزش مربیان، برگزاری آموزش‌های مختلف و اجرای وبینارها استفاده شود.
 - مقرر شد با توجه به واگذاری مسئولیت سامانه آبادی‌ها به معاونت روستایی ریاست جمهوری، روستاها از طریق این سامانه رصد شوند.
 - مقرر شد چهارمین برنامه ملی توسعه آمار با هدایت معاونت توسعه منابع به‌عنوان رئیس کمیته تلفیق برنامه مزبور با محوریت سرشماری ثبتی مبنا برای نظام آماری تهیه و تدوین و نیازهای سازمان برنامه و بودجه به‌عنوان نظام برنامه‌ریزی، اخذ شود.
 - مقرر شد اقلام تبلیغی و اطلاع‌رسانی آزمایش سرشماری با مشارکت سازمان ثبت احوال، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، شرکت ملی پست و امور اتباع و مهاجرین وزارت کشور و دبیرخانه آزمایش سرشماری تهیه و به استان‌ها ارسال شود.
 - مقرر شد پس از جمع‌بندی نتیجه آزمایش ۱۴۰۱ به منظور مشخص نمودن اقدامات سال‌های آینده استان‌ها و نحوه راهبری سازمان برنامه و بودجه و درگیر کردن استانداران در این فعالیت مهم، تکالیف استان‌ها بطور شفاف به آن‌ها اعلام شود.
- **دبیرخانه ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵**
- تهیه دستور دومین جلسه ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵؛
 - تهیه و تدوین گزارش اقدامات سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵؛
 - مستندسازی کلیه مکاتبات مربوط به کمیته‌ها و کارگروه‌های ستاد (صورتجلسات، عضویت، محتوا و الصاقات، ارائه نظرات در خصوص موارد درخواستی در شورای هماهنگی و تلفیق ستاد سرشماری)؛

- صدور احکام کمیته‌ها و کارگروه‌های ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵؛
- برگزاری جلسات شورای هماهنگی و تلفیق ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵ و
- تهیه صورتجلسات و ابلاغ مصوبات شورای هماهنگی و تلفیق ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵.

■ کمیته‌های ذیل ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵

اجرای آزمایش سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا در نقاط شهری و روستایی منتخب از تمامی استان‌ها به منظور بررسی ظرفیت پایگاه‌های اداری کشور برای اجرای سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵ با همکاری همه کمیته‌های ذیل ستاد در سال ۱۴۰۱ به انجام رسید که برخی از مهمترین اقدامات به شرح ذیل می باشد:

- تهیه گزارش بررسی و ارزیابی نتایج آزمایش سرشماری ثبتی مبنا در سال ۱۴۰۰؛
- تهیه گزارش‌های مدیریتی آزمایش و نشریه نتایج تفصیلی ۱۴۰۰؛
- تهیه مجموعه مدارک و مستندات آزمایش سرشماری ثبتی مبنا در سال ۱۴۰۰؛
- تهیه و ارائه گزارش ارزیابی ظرفیت منابع داده‌های اداری سرشماری ثبتی مبنا در شورای تلفیق و هماهنگی؛
- تهیه کلیات طرح آزمایش سرشماری ثبتی ۱۴۰۱؛
- تهیه سازمان اجرایی آزمایش سرشماری ثبتی؛
- تدوین برنامه زمانبندی آزمایش و ارسال آن به دستگاه‌های اجرایی و استان‌ها؛
- تهیه چارت راهبری و هماهنگی آزمایش و ارسال آن به استان‌ها؛
- برگزاری منظم جلسات کمیته تأمین داده‌های ثبتی با نمایندگان دستگاه‌های مرتبط
- ایجاد تالار گفتگو در درگاه ملی آمار و بارگذاری مستندات و ابلاغیه‌ها از طریق آن برای استان‌ها؛
- برگزاری وبینار آزمایش سرشماری با حضور دستگاه‌های اجرایی و استان‌ها در سه مرحله؛
- انجام مصاحبه با رسانه ملی در مورد آزمایش سرشماری ثبتی مبنا در سال ۱۴۰۱ و رادیو اقتصاد در تاریخ سوم آبان
- تهیه راهنمای تائید نشانی از سامانه ثبت احوال؛ دریافت کد پستی از سامانه شرکت پستی، راهنمای استفاده از سامانه اتباع غیر ایرانی برای آزمایش ۱۴۰۱؛
- تهیه الگوی جداول آزمایش ۱۴۰۱؛
- مشارکت در تهیه اولویت‌ها و معیارهای لازم در فهرست شهرهای آزمایش ۱۴۰۱؛
- تهیه ساختار گزارش‌های استانی مربوط به آزمایش ۱۴۰۱؛
- برگزاری و ارائه آزمایش سرشماری در وبینار استان‌ها برای آزمایش ۱۴۰۱؛
- تبیین آزمایش سرشماری ثبتی مبنا ۱۴۰۱ در جلسه استان تهران برای معاونان فرمانداری و ... استان تهران؛
- پاسخ به سؤالات استان‌ها در مورد آزمایش سرشماری ثبتی ۱۴۰۱؛
- تهیه گزارش آزمایش سرشماری ۱۴۰۱؛
- تهیه مجموعه شاخص‌های ارزیابی برای فعالیت‌های استان‌ها و جمع‌بندی آن؛

- تهیه فهرست قبل از اجرای محدوده‌های آزمایش سرشماری ۱۴۰۱؛
- تهیه دستورالعمل و نظارت بر بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی ۱۴۰۱؛
- بررسی فهرست نقاط روستایی وزارت کشور استان همدان با شیپ فایل نقاط ارسالی استان همدان و ارائه گزارش؛
- تهیه دیتای اولیه فایل جغرافیایی ۱۴۰۱ و ارسال آن به استان؛
- ارائه گزارش کنترل و اصلاح فایل جغرافیایی و پاسخگویی به سوالات گروه نقشه استان‌ها در خصوص نحوه اعمال تغییرات در فایل جغرافیایی ۱۴۰۱ و اعلام کد شهری؛
- بهنگام‌رسانی نقشه محدوده‌های شهرهای آزمایش سرشماری ۱۴۰۱؛
- اتصال کدپستی به نقشه‌های آماری حوزه‌بندی شده؛
- تهیه فایل آدرس سرشماری آزمایشی ۱۴۰۱ برای ۶۸ شهر در دو نسخه بر اساس محدوده قانونی شهرها و بلوک‌های مرکز آمار ایران؛
- تطبیق ژئوکدهای پستی با محدوده قانونی ۶۸ شهر آزمایش سرشماری ۱۴۰۱؛
- حوزه‌بندی و تهیه فایل آدرس در سطح بلوک برای شهرهای پردیس، خاکعلی، کیان و منجیل در سرشماری آزمایشی ۱۴۰۱؛
- تهیه راهنماها و دستورالعمل‌های مربوط به حوزه بندی، اتصال کدپستی به بلوک‌های آماری و تعیین محدوده قانونی شهرها؛
- نظارت بر بهنگام‌رسانی نقشه‌های شهری و روستایی؛
- مأموریت میدانی در برخی از شهرهای آزمایش سرشماری جهت بررسی پلاک‌کوبی کدپستی و صحت‌سنجی ژئوکدپستی
- امضای تفاهم‌نامه با سازمان نقشه‌برداری کشور در خصوص تهیه نقشه استاندارد با مقیاس ۱:۲۰۰۰ برای ۳۵۶ شهر؛
- طراحی کارت شناسایی رده‌های آزمایش سرشماری؛
- مانیتور پایگاه اطلاعاتی اوراکل، مانیتور پایگاه اطلاعاتی SQL و
- بررسی ارسال داده از طریق خط *NIX*.

سایر اقدامات انجام شده در سال ۱۴۰۱ توسط کمیته‌های ذیل ستاد ملی سرشماری ثبتی مینا ۱۴۰۵ به شرح ذیل می‌باشد:

- برگزاری مستمر و منظم کارگروه‌ها و کمیته‌های سرشماری؛
- تهیه برنامه عملیاتی سرشماری ثبتی مرتبط با فعالیت های ستاد ملی سرشماری ثبتی مینا؛
- برگزاری کارگاه آموزشی "داده‌های پویایی انسانی برای سیاستگذاری و مدیریت کلان مهاجرت" برگزار شده توسط دفتر نمایندگی سازمان بین‌المللی مهاجرت؛
- تهیه گزارش سرشماری ثبتی مینا برای ارائه در کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی؛
- تهیه تعاریف و مفاهیم استاندارد سرشماری ثبتی مینا
- تهیه گزارش دلایل سرشماری ثبتی مینا در پاسخ به درخواست مکتوب دانشگاه امام صادق(ع) انجام سرشماری سنتی؛
- بررسی و اظهار نظر در مورد آیین‌نامه پایگاه خانوار، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی؛
- ارائه راهکار برای موضوع اختصاص ارزش افزوده به آبادی‌های فاقد دهیاری در استان البرز؛

- شرکت در جلسات کارگروه تعامل پذیری و ارائه مشاوره و اظهار نظر تخصصی در زمینه اطلاعات ثبت‌های اداری موضوع سامانه سببی و نسبی مرتبط با سرشماری ثبتی مبنا و ...
- تهیه مصوبات و پیشنهاد تأیید نیازمندی‌های سرشماری ثبتی مبنا برای ارائه به معاون اول رئیس جمهور
- ارائه دلایل سرشماری ثبتی مبنا در کمیسیون اصل نودم (اصل ۹۰)
- شرکت در جلسه نقاط دارای افزایش جمعیت و ارائه راهکارها و برنامه‌ریزی‌های لازم برای انجام همکاری‌های آماری ملی
- شرکت در جلسه بین‌المللی صندوق جمعیت با کشور تاجیکستان و ارائه سرشماری به منظور رفع نیازمندی‌های سرشماری کشور تاجیکستان
- شرکت در جلسه بین‌المللی اکو و صندوق جمعیت برای ارائه گزارش سرشماری ثبتی مبنا
- شرکت در وبینار بین‌المللی آمارهای حیاتی^۱
- برگزاری کارگاه آموزشی سرشماری ثبتی مبنا با همکاری صندوق بین‌المللی جمعیت UNFPA
- انجام تبلیغات و اطلاع‌رسانی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵ شامل: طراحی اینفوگرافی، تهیه اخبار و عکس از جلسات شورای تلفیق، کمیته‌ها و کارگروه‌های ذی‌ربط و اطلاع‌رسانی از طریق درگاه ملی آمار، صفحه‌خانه داخلی و خبرنامه داخلی، همکاری در طراحی زیرسایت سرشماری، طراحی لوگوی سرشماری، طراحی تراکت‌ها، استند و پوستر آزمایش سرشماری، طراحی و ویرایش بروشور آزمایش سرشماری، طراحی بسته اطلاع‌رسانی، اقدامات مرتبط به منظور طراحی و چاپ و رونمایی از تمبر سرشماری و ارسال تمبر سرشماری ثبتی مبنا به استان‌ها و دستگاه‌های اجرایی؛
- تهیه پیش نویس اولیه طرح و برآورد هزینه سرشماری محلات کم برخوردار؛
- برگزاری وبینار پایش جمعیتی بافت تاریخی یزد؛
- مطالعات تطبیقی در خصوص چارچوب جهانی آماری مکانی^۲ با رویکرد نوین‌سازی نظام آماری کشور.

آمارگیری‌های نمونه‌ای

به منظور تولید آمار در بخش‌های مختلف اقتصادی، صنعت، معدن، کشاورزی، بازرگانی، خدمات، مسکن و خانوار و تهیه شاخص‌های قیمت، ۴۳ آمارگیری نمونه‌ای و جمع‌آوری اطلاعات (۷۷ طرح در قالب طرح‌های ویژه جداول داده- ستانده) انجام شد. با تأکید بر کاهش هزینه‌های اجرا و تسریع در استخراج نتایج در تعدادی از آمارگیری‌ها، پرسشنامه‌های کاغذی حذف و شیوه‌های جدید آمارگیری از راه دور (آمارگیری تلفنی، اینترنتی و آمارگیری با کمک رایانه) یا بکارگیری تبلت جایگزین تکمیل پرسشنامه‌های

^۱ civil registration and vital statistics (CRVS)

^۲The Global Statistical Geospatial Framework(GSGF)

فیزیکی شده است. نتایج این آمارگیری‌ها در قالب نشریه و نیز از طریق درگاه ملی آمار قابل دسترسی می‌باشد. در ادامه گزارش عناوین و خلاصه اطلاعات هر یک از آمارگیری‌های اجرا شده در سال ۱۴۰۱ ارائه شده است:

آمارگیری از نیروی کار

آمارهای مربوط به ساختار نیروی کار، مبنایی برای ارزیابی و تحلیل سیاست‌های اقتصادی یک کشور محسوب می‌شود. در گذشته، نیازهای آماری بخش نیروی انسانی در کشور از طرح‌های آماری جمعیتی مرکز آمار ایران و طرح‌های نمونه‌گیری وزارت کار و امور اجتماعی تأمین می‌شد. از آنجا که هدف کلی آمارگیری‌های نمونه‌ای نفوس، دستیابی به شاخص‌های نیروی کار نبوده و هم‌چنین با توجه به فاصله زمانی ده‌ساله بین اجرای سرشماری‌ها، این منابع قادر به پاسخ‌گویی کامل نیازهای برنامه‌ریزی در زمینه شاخص‌های نیروی کار نبوده‌اند. در سال ۱۳۷۳ طرح آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار با هدف ارائه اطلاعات آماری در زمینه شاخص‌های نیروی کار، توسط مرکز آمار ایران طراحی و با همکاری وزارت کار و امور اجتماعی اجرا شد، اجرای طرح مذکور با اعمال تغییراتی تا سال ۱۳۸۳ ادامه داشت. در پی اعلام نیاز بخش برنامه‌ریزی کشور به شاخص‌های فصلی نیروی کار و هم‌زمان با اجرای طرح آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار به صورت فصلی از سال ۱۳۸۰، پژوهشکده آمار بنا به درخواست مرکز آمار ایران، طرح آمارگیری نیروی کار را به منظور دقت بیشتر در دستیابی به شاخص‌های نیروی کار و پیاده‌سازی استانداردهای سازمان بین‌المللی کار تهیه نمود. این طرح با هدف دستیابی به شاخص‌های فصلی و سالانه نیروی کار و تغییرات آن در سطح کل کشور و استان‌ها، از بهار ۱۳۸۴ اجرا شده است. طرح آمارگیری نیروی کار براساس نیاز برنامه‌ریزان و با هدف محاسبه شاخص‌های فصلی و سالانه نیروی کار، از جمله نرخ مشارکت اقتصادی، نرخ بیکاری و تغییرات آنها طراحی شده است. این طرح منطبق بر آخرین توصیه‌های سازمان بین‌المللی کار است و برای مقایسه بین‌المللی شاخص‌های نیروی کار، امکان بهتری را فراهم می‌کند. در این طرح، برای بهبود برآورد تغییرات، از روش نمونه‌گیری چرخشی استفاده شده است. برای دستیابی به برآوردهای فصلی و با توجه به ماهیت اقلام و سؤال‌های پرسش‌نامه، آمارگیری در ماه میانی فصل در دو هفته مشخص انجام می‌شود و برخی سؤال‌های پرسشنامه در مورد هفته قبل از آن دو هفته (هفته‌های مرجع) پرسیده می‌شود. هم‌چنین در این طرح به دلیل ماهیت ادواری آن از نمونه پایه استفاده می‌شود. نمونه پایه، نمونه‌ای است که می‌توان از آن برای چند دوره از یک آمارگیری ادواری یا چند آمارگیری، زیر نمونه‌هایی انتخاب کرد. اجرای این آمارگیری به صورت فصلی و انتشار نتایج آن به صورت فصلی و سالانه است. هدف کلی از اجرای این آمارگیری، شناخت ساختار و وضعیت جاری نیروی کار و تغییرات آن است.

آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی

نتایج این آمارگیری در بررسی الگوی مصرفی خانوارهای شهری و روستایی، مطالعه روند مصرف کالاها و خدمات، ارزیابی آثار سیاست‌های اقتصادی در زمینه تأمین عدالت اجتماعی، بررسی توزیع درآمد و امکانات و تسهیلات خانوارها، مطالعه روابط متقابل ویژگی‌های اجتماعی-اقتصادی خانوارها و فراهم آوردن امکان بررسی خانوارهای زیر خط فقر کاربرد دارد. علاوه بر آن، نقش مهم نتایج این آمارگیری در تأمین اطلاعات مورد نیاز حساب‌های ملی و منطقه‌ای، بررسی‌ها و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی-اجتماعی کشور تأکید بر اهمیت زیاد آنها دارد. نتایج این آمارگیری در تصمیم‌گیری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و پژوهش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مورد استفاده سیاستگذاران، برنامه‌ریزان و پژوهشگران کشور قرار می‌گیرد. برای اجرای این آمارگیری به حدود ۴۰ هزار خانوار

مراجعه و از طریق مصاحبه تلفنی یا حضوری با خانوار و تکمیل پرسشنامه، اطلاعات مربوط به خصوصیات اجتماعی- اقتصادی خانوار، هزینه‌های خوراکی و غیرخوراکی و درآمد خانوار جمع‌آوری می‌شود. در این طرح، اندازه نمونه با در نظر گرفتن خطای نسبی کمتر از ۱۰ درصد یا ضریب تغییرات کمتر از ۰/۰۵، به گونه‌ای بهینه شده است که متوسط هزینه‌های کل، متوسط هزینه‌های خوراکی و دخانی، متوسط هزینه‌های غیرخوراکی و درآمد خانوارها با دقت بالا قابل برآورد باشد. همچنین همراه با ارائه نتایج آمارگیری، «ضریب تغییرات» برآورد انواع هزینه‌های خوراکی و غیرخوراکی و درآمد خانوارها محاسبه و ارائه می‌شود. به این ترتیب کاربران نتایج می‌توانند با محاسبه بازه اطمینان برآوردها، در مورد استفاده یا عدم استفاده از آنها، آگاهانه تصمیم‌گیری کنند. هر سال تغییرات مورد نیاز در راستای بهبود طراحی و اجرای آمارگیری، پس از مطالعات و بررسی‌های لازم و تطبیق با استانداردها و توصیه‌های بین‌المللی، توسط کارشناسان مربوطه اعمال می‌شود.

با اجرایی نمودن فرایند بررسی و اصلاح داده‌های پرت در نرم‌افزار آمارگیری و توسط کارشناسان استانی، امکان استفاده از اطلاعات فصلی آمارگیری هزینه و درآمد خانوار در محاسبه رشد ناخالص ملی فصلی در پایان هر فصل فراهم و با توجه به استخراج نتایج به صورت فصلی، تهیه حساب‌های زودرس امکان‌پذیر شد.

طرح فهرست‌برداری نمونه پایه آمارگیری‌های خانواری

با توجه به ماهیت آمارگیری‌های خانواری مستمر (مانند طرح‌های آمارگیری نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار)، در بسیاری از موارد لازم است از نمونه پایه استفاده شود. نمونه پایه، نمونه معرف بزرگی است که می‌توان از آن زیرنمونه‌هایی را به منظور تأمین نیازهای اطلاعاتی چند آمارگیری یا چند دوره از یک آمارگیری انتخاب کرد. در سال ۱۳۹۶، چارچوب اولیه طراحی چهارمین نمونه پایه آمارگیری‌های خانواری با استفاده از اطلاعات حاصل از سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵ ساخته شده است. چارچوب ثانویه نمونه پایه (فهرست خانوارهای ساکن در خوشه‌های نمونه پایه) در مناطق شهری طی عملیات فهرست‌برداری تهیه می‌شود. به این ترتیب که هر ساله در هر یک از خوشه‌ها، بخشی از خانوارهای ساکن در یک محدوده جغرافیایی مشخص، فهرست می‌شوند. از این فهرست برای انتخاب خانوارهای نمونه طرح‌های آمارگیری از نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار در مناطق شهری استفاده می‌شود. در سال ۱۴۰۱ محدوده مورد نظر برای انتخاب خانوارهای جدید نمونه برای دو طرح آمارگیری نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار، فهرست‌برداری شد.

آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر

هدف اصلی از طراحی و اجرای این آمارگیری، تهیه زمینه اطلاعاتی مناسب از ویژگی‌های کارگاه‌های صنعتی، جهت برنامه‌ریزی توسعه صنعتی، اتخاذ سیاست‌های اقتصادی و ارزیابی نتایج حاصل از اجرای برنامه‌های توسعه صنعتی و اعمال سیاست‌های اقتصادی است. آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر از سال ۱۳۵۱ به صورت سالانه به جز سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ در سراسر کشور اجرا شده است. در سال ۱۴۰۱، چهارمین دوره آمارگیری مذکور با مراجعه به حدود ۲۵۴۰۰ کارگاه صنعتی در سراسر کشور اجرا شده است. ذکر این نکته ضروری است که جمع‌آوری اطلاعات هر سال، پس از نهایی شدن حساب‌های مالی کارگاه‌های صنعتی امکان‌پذیر خواهد بود، از این رو در این طرح، اطلاعات یک سال قبل (سال ۱۴۰۰) جمع‌آوری شده است. شایان ذکر است، چارچوب این طرح به صورت سالانه، حین اجرا با شناسایی کارگاه‌های صنعتی جدید واجد شرایط از طریق مجوزهای

بهره‌برداری صادرشده در واحدهای استانی دستگاه‌های اجرایی، توسط سازمان اجرای طرح در استان‌ها بهنگام می‌شد. علاوه بر این در فاصله سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ تلاش شد فهرست کارگاه‌های صنعتی ۵۰ نفر کارکن و بیشتر با اطلاعات دریافتی از پروانه‌های بهره‌برداری واحدهای صنعتی وزارت صنعت، معدن و تجارت منطبق شود. فرایند بهنگام‌سازی به این صورت دارای مشکلات زیادی از قبیل پیچیدگی در کنترل و نظارت بود و بر اساس شواهد موجود و بررسی‌های موردی، موجب بروز کم‌پوششی در چارچوب آماری طرح شده بود. در سال ۱۳۹۴ با توجه به توسعه سامانه‌های یکپارچه ثبت اطلاعات کارگاه‌ها در دستگاه‌های اجرایی و رویکرد مرکز آمار ایران در زمینه استفاده از آمارهای ثبتی در قالب نظام جامع ثبت‌های آماری ایران (ایران استارز)، فرایند بهنگام‌سازی چارچوب تغییر کرد. در همین راستا اطلاعات پایه‌ای کارگاه‌ها از دستگاه‌های اجرایی مرتبط دریافت شد و با بررسی‌های سیستمی و کارشناسی، با اطلاعات مرکز تطبیق داده شد و با ارسال به استان‌ها طی دو مرحله اجرای طرح بهنگام‌سازی، اطلاعات پایه‌ای کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ مورد بررسی میدانی قرار گرفت و در نهایت چارچوب آماری طرح بهنگام شد که به دلیل اصلاح چارچوب، نتایج مربوط به دوره زمانی سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۴ بازنگری شد.

در سال ۱۴۰۱ و همزمان با اجرای طرح‌های آماری ویژه جدول داده- ستانده، تکمیل پرسشنامه تفصیلی (ویژه داده- ستانده) برای تعدادی از نمونه‌های کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر انجام شد. پرسشنامه تفصیلی برای ۳۹۷۳ کارگاه تکمیل و برای بقیه کارگاه‌ها (۲۱۴۲۷ کارگاه) پرسشنامه جامع تکمیل شد.

آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور

هدف اصلی از طراحی و اجرای این آمارگیری، تهیه اطلاعات جامع و بهنگام از ویژگی‌های معادن در حال بهره‌برداری کشور، برای برنامه‌ریزی توسعه، اتخاذ سیاست‌های اقتصادی و ارزیابی نتایج حاصل از اجرای برنامه‌های توسعه در بخش معدن می‌باشد. از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۵۷ همه‌ساله بخشی از معادن با عنوان «معادن منتخب» مورد آمارگیری قرار گرفته است و نتایج آن در نشریه‌های جداگانه‌ای منتشر شده است. در سال‌های ۱۳۶۴ و ۱۳۶۵ « طرح آمارگیری از معادن تحت پوشش بخش عمومی » به اجرا درآمد و از سال ۱۳۶۷ تاکنون به استثنای سال‌های ۱۳۷۰ و ۱۳۸۴ آمارگیری از معادن کشور به‌طور سالانه انجام شده است. طرح آمارگیری از معادن سال ۱۴۰۱ که سی و نهمین طرح آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور می‌باشد، با مراجعه به ۷۱۵۱ معدن در سراسر کشور انجام شده است.

بدیهی است جمع‌آوری اطلاعات هر سال، بعد از نهایی شدن حساب‌های مالی امکان‌پذیر خواهد بود. لذا در طرح آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری در سال ۱۴۰۱ اطلاعات مربوط به یک سال قبل (سال ۱۴۰۰) جمع‌آوری شد.

در سال ۱۴۰۱ و همزمان با اجرای طرح‌های آماری ویژه جدول داده- ستانده، تکمیل پرسشنامه تفصیلی (ویژه داده- ستانده) برای تعدادی از نمونه‌های معادن در حال بهره‌برداری کشور انجام شد. پرسشنامه تفصیلی برای ۱۸۳۳ معدن تکمیل و برای بقیه معادن (۵۳۱۸ معدن) پرسشنامه جامع تکمیل شد.

آمارگیری از فعالیت‌های ساختمانی کشور

بخش ساختمان یکی از بخش‌های بسیار مهم اقتصادی کشور است که سهم قابل توجهی از اشتغال، تولید ناخالص داخلی، تشکیل سرمایه و کل سرمایه‌گذاری ثابت کشور را به خود اختصاص می‌دهد. ویژگی‌های کالبدی و فیزیکی محصولات این بخش نیز

از اهمیت فراوانی برخوردار هستند. هدف اصلی از اجرای طرح آمارگیری از فعالیتهای ساختمانی بخش خصوصی و تعاونی کشور، محاسبه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی در بخش ساختمان در نقاط شهری کشور است.

این طرح برای اولین بار در سال ۱۳۵۱ در بخش روستایی کشور در مرکز آمار ایران اجرا شد و در سال‌های ۱۳۵۲ و ۱۳۵۳ نیز ادامه یافت و نتایج آن منتشر شد.

در سال‌های ۱۳۷۲، ۱۳۷۴ و ۱۳۷۶ بار دیگر طرح آمارگیری از فعالیتهای ساختمانی بخش خصوصی در بخش شهری و روستایی کشور توسط مرکز آمار ایران اجرا و نتایج آن منتشر شد. در سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۳ این طرح، تنها برای بخش روستایی کشور اجرا شد که نتایج آن نیز منتشر شده است. در سال ۱۳۹۲ این طرح بار دیگر برای بخش شهری کشور تهیه شد ولی به اجرا در نیامد.

در سال ۱۴۰۰ این طرح به صورت آزمایشی در استان تهران و در سال ۱۴۰۱ با عنوان "آمارگیری از فعالیتهای ساختمانی بخش خصوصی و تعاونی در نقاط شهری کشور- ۱۴۰۱" در سطح کل کشور اجرا شده است که نتایج آن در سال ۱۴۰۲ منتشر خواهد شد.

آمارگیری از بخش حمل و نقل (ویژه جدول داده-ستانده ۱۴۰۰)

هدف از طراحی و اجرای این آمارگیری، تهیه جداول داده-ستانده بخش حمل و نقل، به منظور شناخت وضع موجود فعالیتهای مربوط به این بخش و همچنین برآورد جبران خدمات کارکنان، ارزش ریز اقلام ستانده‌ها، مصارف واسطه، ارزش افزوده و تشکیل سرمایه فعالیتهای مربوط به این بخش برای سال ۱۴۰۰ می‌باشد. اطلاعات مورد نظر از ۱۰ گروه از فعالیتهای جمع‌آوری می‌شود. این طرح‌ها عبارتند از:

- طرح تفصیلی آمارگیری از شرکت‌ها و مؤسسات بازرگانی؛
- طرح تفصیلی آمارگیری از شرکت‌ها و مؤسسات مسافربری؛
- طرح تفصیلی آمارگیری از مؤسسات کرایه اتومبیل و آژانس‌های تاکسی تلفنی؛
- طرح تفصیلی آمارگیری از فعالیتهای کمکی حمل و نقل آبی؛
- طرح تفصیلی آمارگیری از خدمات آژانس‌های مسافرتی، گردانندگان تور، رزرو کردن و فعالیتهای مرتبط؛
- طرح تفصیلی آمارگیری از کارگاه‌های خدمات انبارداری؛
- طرح تفصیلی آمارگیری از مؤسسات ترخیص کالا؛
- طرح تفصیلی آمارگیری از باسکول‌های عمومی؛
- طرح تفصیلی آمارگیری از پارکینگ‌های عمومی و
- طرح تفصیلی آمارگیری از شناورهای خصوصی.

آمارگیری از بخش ارتباطات (ویژه جدول داده _ ستانده ۱۴۰۰)

هدف از طراحی و اجرای این آمارگیری، تهیه جداول داده-ستانده کارگاه‌های بخش ارتباطات، به منظور شناخت وضع موجود فعالیتهای مربوط به این بخش و همچنین برآورد جبران خدمات کارکنان، ارزش ریز اقلام ستانده‌ها، مصارف واسطه، ارزش افزوده و

تشکیل سرمایه فعالیت‌های مربوط به این بخش برای سال ۱۴۰۰ می‌باشد. اطلاعات مورد نظر از ۴ گروه از کارگاه‌ها در قالب ۲ طرح جامع و تفصیلی جمع‌آوری می‌شود. این ۴ گروه عبارتند از:

- آمارگیری از کارگاه‌های خدمات اینترنت یا فناوری ارتباطات (CT) مشتمل بر:
 - ارائه خدمات اینترنت توسط کافی‌نت
 - عرضه خدمات اینترنت توسط ISP
 - توزیع اینترنت توسط ISDP
 - ایجاد و بهره برداری از شبکه ارتباطات ثابت توسط FCP یا ارائه خدمات انتقال داده‌ها توسط PAP
 - انتقال داده مبتنی بر فناوری بی‌سیم ثابت توسط FWA (یا WiMAX سابق)
 - ارائه خدمات ارتباطی ثابت توسط Servco
 - ارائه خدمات عمومی انتقال داده‌ها از طریق ارتباطات ماهواره ای توسط SAP
 - اپراتور مجازی تلفن همراه (MVNO)
 - ارائه خدمات ارتباطات همراه بین المللی ماهواره‌ای (GMPCS)
- آمارگیری از کارگاه‌های خدمات رایانه یا فناوری اطلاعات (IT) مشتمل بر:
 - خدمات تهیه نرم‌افزار و برنامه‌نویسی رایانه‌ای
 - ارائه خدمات مشاوره در مورد رایانه
 - خدمات داده‌پردازی (پردازش) و میزبانی داده‌ها
 - خدمات مرتبط با اداره پورتال‌های وب
 - نصب رایانه‌های شخصی و نرم‌افزار
- آمارگیری از کارگاه‌های پست و مخابرات مشتمل بر:
 - خدمات تلفن همراه
 - خدمات تلفن ثابت
 - خدمات پستی
- آمارگیری از کارگاه‌های پیک

آمارگیری از بنگاه‌های معاملات ملکی (ویژه جدول داده _ ستانده ۱۴۰۰)

از آن‌جا که محاسبه و ارائه حساب‌های ملی یکی از وظایف قانونی مرکز آمار ایران است، گردآوری آمار و اطلاعات مربوط به انواع هزینه‌ها و درآمدهای بنگاه‌های معاملات ملکی به منظور پوشش آماری بخش املاک و مستغلات امری ضروری است. هدف کلی از اجرای این طرح، تأمین داده‌های مورد نیاز تهیه حساب‌های ملی و منطقه‌ای سال ۱۴۰۰ بخش املاک و مستغلات در فعالیت بنگاه‌های معاملات ملکی است.

مرکز آمار ایران پیش از این، هفت‌بار در سال‌های ۱۳۷۹، ۱۳۸۰، ۱۳۸۳، ۱۳۸۷ و ۱۳۹۱، ۱۳۹۴ و ۱۳۹۷ طرح آمارگیری از بنگاه‌های معاملات ملکی را در سطح تمامی استان‌های کشور به اجرا درآورده است. این طرح در سال ۱۴۰۱ به صورت تفصیلی و ویژه داده-ستانده اجرا شده است.

آمارگیری از کارگاه‌های ارائه‌دهنده خدمات محیط‌زیست (ویژه جدول داده _ ستانده ۱۴۰۰)

هدف از طراحی و اجرای این آمارگیری، تهیه جداول داده-ستانده کارگاه‌های جمع‌آوری، تصفیه، دفع پسماند، بازیافت مواد و آلودگی‌زدایی سیستم‌های فاضلاب، به منظور شناخت وضع موجود فعالیت‌های مربوط به این بخش و همچنین برآورد جبران خدمات کارکنان، ارزش ریز ارقام ستانده‌ها، مصارف واسطه، ارزش افزوده و تشکیل سرمایه فعالیت‌های مربوط به این بخش برای سال ۱۴۰۰ می‌باشد. این طرح در قالب دو طرح جامع و تفصیلی جهت تهیه حساب‌های داده-ستانده در سال ۱۳۹۲ (اطلاعات سال ۱۳۹۰) و طرح جامع در سال‌های ۱۳۹۶ (اطلاعات سال ۱۳۹۵) و ۱۳۹۸ (اطلاعات ۱۳۹۷) اجرا شد. برای اجرای این آمارگیری به حدود ۵۸۲ کارگاه اصلی و ۱۵۰۸ کارگاه جایگزین در کل کشور مراجعه شد و اطلاعات به صورت مراجعه مستقیم مأمور آمارگیری به واحد آماری نمونه و تکمیل پرسشنامه از طریق مصاحبه حضوری با مسئولان واحد آماری نمونه جمع‌آوری شد.

آمارگیری از چاه‌های آب کشور (ویژه جدول داده _ ستانده ۱۴۰۰)

هدف از طراحی و اجرای این آمارگیری، تهیه جداول داده-ستانده چاه‌های آب کشور به منظور شناخت وضع موجود فعالیت‌های مربوط به این بخش و همچنین برآورد جبران خدمات کارکنان، ارزش ریز ارقام ستانده‌ها، مصارف واسطه، ارزش افزوده و تشکیل سرمایه فعالیت‌های مربوط به این بخش برای سال ۱۴۰۰ می‌باشد. این طرح در قالب دو طرح جامع و تفصیلی جهت تهیه حساب‌های داده-ستانده در سال ۱۳۹۲ (اطلاعات سال ۱۳۹۰) اجرا شد. برای اجرای این آمارگیری به حدود ۲۴۸۱ کارگاه اصلی و ۹۸۹۱ کارگاه جایگزین در کل کشور مراجعه شد و اطلاعات به صورت مراجعه مستقیم مأمور آمارگیری به چاه نمونه و تکمیل پرسشنامه از طریق مصاحبه حضوری با مالک چاه نمونه جمع‌آوری شد.

گردآوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور

طرح گردآوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور، با هدف اصلی تعیین میزان ساخت و ساز ساختمان در نقاط شهری کشور و نیز تعیین برخی مشخصات آنها از سال ۱۳۵۸ به اجرا گذاشته شده است. نتایج حاصل از این آمارگیری، نیاز برنامه‌ریزان شهری به آمار و اطلاعات در بخش ساختمان و مسکن را با استفاده از گردآوری برخی اطلاعات ثبت شده در پروانه‌های ساختمانی، تأمین می‌کند.

پیش از تابستان ۱۳۹۳ اطلاعات پروانه‌های ساختمانی پس از ارسال توسط شهرداری‌ها، در معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌های کشور، داده‌آمایی و به صورت فایل به مرکز آمار ایران ارسال می‌شد. در تابستان ۱۳۹۳ سامانه جمع‌آوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی در مرکز آمار ایران راه‌اندازی شد که تمامی شهرداری‌های کشور با ورود به این سامانه، اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده در هر ماه را در آن وارد می‌نمایند. دوره انتشار این اطلاعات از سال ۱۳۵۸ سالانه، از سال ۱۳۷۷ تا سال ۱۳۸۸ سالانه و شش‌ماهه، از سال ۱۳۸۹ سالانه، شش‌ماهه و فصلی و از سال ۱۳۹۷ سالانه و فصلی بوده است. در نشریات فصلی نتایج در سطح استان‌های کشور و در نشریات سالانه نتایج در سطح تمامی شهرهای کشور منتشر می‌شود.

آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک

این طرح آمارگیری در آغاز، با هدف برآورد تعداد دام سبک کشور در ماه‌های مختلف، از مهرماه سال ۱۳۹۷ به صورت ماهانه به اجرا در آمد. به دنبال استقبال از نتایج طرح ماهانه دام سبک و درخواست‌های متعدد کاربران بر ادامه آن، طرح آمارگیری فصلی دام سبک با پاره‌ای تغییرات در اقلام پرسشنامه و زمان اجرا با هدف برآورد تعداد دام سبک کشور در آخرین ماه هر فصل و مهم‌ترین تولیدات دامی (تعداد دام پروار شده و تولید شیر) از پاییز سال ۱۳۹۸ به اجرا در آمد و از آن زمان تا کنون ادامه دارد.

این طرح آمارگیری به شیوه آمارگیری سریع و با استفاده از نمونه‌های ثابت و مؤثر و شیوه جمع‌آوری اطلاعات تلفیقی (حضور و تلفنی) با حداقل هزینه، اجرا شد. در این طرح آمارگیری، اطلاعات مربوط به «تعداد دام سبک» در روز آمارگیری به تفکیک سن و جنس و «تعداد دام زنده به دنیا آمده»، «تعداد دام عرضه شده برای کشتار» و «مقدار تولید شیر» در فصل آمارگیری در آخرین ماه هر فصل و از بیش از ۳۰۰۰ بهره‌بردار دارای دام سبک که با استفاده از چارچوب سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ و با روش‌های نمونه‌گیری انتخاب شده‌اند، پرسیده می‌شود و نتایج با روش‌های آماری به سطح کل جامعه تعمیم داده می‌شود.

در طول اجرای این طرح آمارگیری، اطلاعات بهره‌برداران نمونه در زمان مرجع (آخرین هفته آخرین ماه هر فصل) جمع‌آوری می‌شود. داده‌ها همزمان با اجرا در سامانه سیجاد وارد شده و کنترل داده‌ها به صورت روزانه انجام شد. بلافاصله پس از اجرا، استخراج اطلاعات بدون ضریب و تعیین ضرایب انجام شده و پس از تأیید ضرایب، اطلاعات در سطح کشور برآورد شد و اطلاعات برآورد شده در قالب گزارش فصلی که به شکل سری زمانی تهیه شده است، به مقامات کشوری، معاونت امور دام وزارت جهاد کشاورزی و سازمان دامپزشکی کشور ارسال می‌شود و علاوه بر آن، نشریات نتایج این طرح از طریق درگاه ملی آمار قابل دسترسی می‌باشند.

آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سنگین (گاو و گوساله)

با عنایت به اهمیت فعالیت پرورش گاو و گوساله در تأمین امنیت غذایی جامعه (۹۰ درصد شیر تولیدی کشور و نزدیک به نیمی از گوشت قرمز کشور) و نیاز مبرم کشور به اطلاعات به‌روز، از این اقلام برای برنامه‌ریزی تخصصی و همچنین تنظیم بازار و با توجه به تجربیات حاصل از اجرای طرح‌های آمارگیری از دام سبک، این طرح با هدف برآورد تعداد ماهانه این نوع دام و مهم‌ترین تولیدات دام (تعداد دام پروار شده و تولید شیر) از دی ماه سال ۱۳۹۸ به صورت ماهانه و از ابتدای سال ۱۳۹۹ به صورت فصلی به اجرا در آمد.

این طرح آمارگیری به شیوه آمارگیری سریع و با استفاده از نمونه‌های ثابت و مؤثر و شیوه جمع‌آوری اطلاعات تلفیقی (حضور و تلفنی) با حداقل هزینه اجرا شد و در طول اجرای آن، اطلاعات بهره‌برداران نمونه در زمان مرجع هر ماه (آخرین هفته هر ماه) جمع‌آوری شد. داده‌ها همزمان با اجرا در سامانه سیجاد وارد شده و کنترل داده‌ها به صورت روزانه انجام شد. بلافاصله پس از اجرا، استخراج اطلاعات بدون ضریب و تعیین ضرایب انجام شده و پس از تأیید ضرایب، اطلاعات در سطح کشور برآورد شد و اطلاعات برآورد شده در قالب گزارشی به شکل سری زمانی تهیه و به مقامات کشوری، معاونت امور دام وزارت جهاد کشاورزی و سازمان دامپزشکی کشور ارسال شد. علاوه بر آن نشریات نتایج این طرح آمارگیری، از طریق درگاه ملی آمار، در دسترس کاربران آماری می‌باشد.

آمارگیری آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور

طرح آمارگیری آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور از سال ۱۳۴۷ تا کنون همه ساله توسط مرکز آمار ایران اجرا و نتایج آن منتشر شده است. هدف از اجرای این آمارگیری جمع‌آوری و ارائه آمار و اطلاعات ضروری برای برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری، تحقیق، کنترل و هدایت عملیات اجرایی در زمینه فعالیت کشتار دام در کشتارگاه‌های کشور است. اطلاعات آماری به‌دست آمده به منظور محاسبه عرضه سرانه گوشت قرمز، تخمین برخی از اقلام آماری مرتبط با کشتار دام از قبیل پوست، روده و ...، برنامه‌ریزی برای واردات احتمالی گوشت و توزیع صحیح آن در کشور، تأمین نیازهای آماری حساب‌های اقتصادی و وضعیت مراتع کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد. داده‌های این آمارگیری، به صورت ماهانه از طریق تکمیل پرسشنامه در سامانه سیجاد برای تمامی کشتارگاه‌های رسمی تحت پوشش شبکه دامپزشکی کشور جمع‌آوری می‌گردد. نتایج حاصل از آن تا سال ۱۳۹۶ به‌طور سالانه منتشر می‌شد، پس از ۵۰ سال در ابتدای سال ۱۳۹۷ برای اولین بار نتایج این طرح به‌طور فصلی جمع‌آوری و منتشر شد و این رویه تا ابتدای سال ۱۳۹۹ ادامه داشت. پس از آن، این طرح به‌صورت ماهانه اجرا شده است و نتایج به‌صورت گزارش ماهانه حداکثر تا انتهای ماه بعد اطلاع‌رسانی شده و نشریه نتایج سالانه آن حداکثر تا انتهای تیر ماه سال بعد منتشر خواهد شد. این نتایج در زمان مناسب جهت اتخاذ سیاست‌های حمایتی در جهت کنترل قیمت گوشت در بازار این محصول مورد استفاده قرار گرفت. از ویژگی‌های مهم آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور، استمرار و سرعت انجام مراحل جمع‌آوری و استخراج آن است که در نتیجه می‌توان اطلاعات حاصل را خیلی سریع و در فاصله‌های زمانی کوتاه برای برنامه‌ریزی مورد استفاده قرار داد. انتشار نتایج ماهانه این طرح می‌تواند نقش بسزایی در اتخاذ تصمیم مناسب به منظور کنترل بازار گوشت و کاهش نسبی قیمت گوشت ایفا نماید.

بهنگام‌سازی چارچوب کارگاه‌های بخش کشاورزی

علی‌رغم سهم کم واحدهای کارگاهی از نظر تعداد بهره‌بردارهای کشاورزی، سهم این واحدها در تولید محصولات کشاورزی بسیار زیاد است به نحوی که حدود ۴۰ درصد گوشت قرمز و ۶۰ درصد از شیر دام کشور در گاوداری‌های صنعتی؛ بیش از ۹۲ درصد مرغ گوشتی، ۹۰ درصد تخم‌مرغ خوراکی و نزدیک به ۱۰۰ درصد تخم‌مرغ نطفه‌دار صنعتی و جوجه یک‌روزه در مرغداری‌های صنعتی کشور؛ حدود ۹۸ درصد قارچ خوراکی کشور در واحدهای کارگاهی پرورش قارچ خوراکی؛ و حدود ۳۰ درصد از آبزیان خوراکی کشور در مزارع پرورش آبزیان تولید می‌شود. همچنین حدود ۷۰ درصد گوشت قرمز و ۹۵ درصد گوشت طیور توسط کشتارگاه‌های رسمی به بازار کشور عرضه می‌شود. علاوه بر این، با توجه به تغییرات شرایط اقلیمی نظیر کاهش بارندگی‌ها و افزایش دما و همچنین ضرورت افزایش کمی و کیفی تولیدات گیاهی و عرضه خارج از فصل این محصولات، کشت محصولات کشاورزی در محیط‌های کنترل‌شده نظیر گلخانه رو به گسترش است. با توجه به اهمیت کارگاه‌های یاد شده، به منظور «آگاهی از تعداد، ظرفیت و نحوه فعالیت این واحدها» و «تهیه چارچوب بهنگام آماری برای اجرای طرح‌های آمارگیری منظم از این کارگاه‌ها» فعالیت با عنوان بهنگام‌سازی چارچوب کارگاه‌های کشاورزی کشور تهیه شد. علاوه بر آن، اطلاعات حاصل از این فعالیت به پوشش کامل‌تر سرشماری عمومی کشاورزی کمک شایانی نموده و همچنین برخی اقلام آماری که در سرشماری‌های عمومی کشاورزی پیشین احصاء نمی‌شد با استفاده از نتایج این طرح، به اطلاعات حاصل از سرشماری اضافه خواهد شد. طرح بهنگام‌سازی چارچوب کارگاه‌های کشاورزی کشور

بر اساس نیازهای موجود در کشور و مطابق توصیه‌های سازمان غذا و کشاورزی ملل متحد^۱ تهیه و برای اولین بار در زمستان ۱۴۰۱ اجرا شد.

آمارگیری باغداری

فعالیت باغداری یکی از زیربخش‌های بسیار با اهمیت بخش کشاورزی به حساب می‌آید. به دلیل اهمیت آن در اقتصاد کشور و صادرات غیرنفتی و با توجه به نقش مهمی که در تأمین قسمتی از نیازهای جامعه ایفا می‌کند اطلاعات باغداری بجز در سرشماری‌های کشاورزی در سال‌های ۱۳۸۶، ۱۳۸۹، ۱۳۹۴، ۱۳۹۶، ۱۳۹۸ از طریق اجرای طرح نمونه‌گیری و با استفاده از چارچوب سرشماری‌های کشاورزی ۱۳۸۲ و ۱۳۹۳ به دست آمده است. آخرین بار این طرح در شهریور ماه ۱۴۰۱ و با استفاده از چارچوب سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ در سطح استان اجرا شد. در این آمارگیری اطلاعات مهمی مانند تعداد بهره‌برداران دارای فعالیت باغداری، مساحت باغ و قلمستان به تفکیک آبی و دیم تعداد درخت و مقدار تولید محصولات آلبالو، انار، انجیر، انگور، انواع آلو و گوجه، انواع تبریزی و اکالیپتوس، بادام، پرتقال، پسته، چای، خرما، زردآلو و قیسی، زیتون، سیب، گردو، گلابی، گیلان، نارنگی، هلو، شلیل و شفتالو و سایر انواع محصولات دائمی جمع‌آوری شده است.

در طرح آمارگیری باغداری (محصولات دائمی) ۱۴۰۱ اطلاعات مساحت و تعداد درخت در سال ۱۴۰۰ و مقدار تولید در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ و مقدار مصرف و ارزش کود و نهاده‌های مصرف‌شده در سال ۱۴۰۰ پرسیده شده است. نشریات نتایج این طرح آمارگیری، از طریق درگاه ملی آمار، در دسترس کاربران آماری می‌باشد.

آمارگیری گاوداری‌های صنعتی

سهم قابل ملاحظه‌ای از شیر و گوشت کشور توسط گاوداری‌های صنعتی تولید می‌شود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که از ۵۶۰ هزار بهره‌بردار داری گاو و گوساله در کشور تنها ۲۷ هزار بهره‌بردار (۴ درصد) به صورت صنعتی فعالیت می‌کنند. ولی سهم تعداد گاو و گوساله و تولید شیر گاوداری‌های صنعتی از کل گاوداری‌های کشور به ترتیب ۶۰ و ۴۰ درصد است. با توجه به اهمیت موضوع مرکز آمار ایران با همکاری معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها طرح آمارگیری از گاوداری‌های صنعتی را در تیرماه این سال با سه هدف بهنگام‌سازی فهرست گاوداری‌های صنعتی، تهیه اقلام مورد نیاز حساب‌های ملی و تولید آمارهای مهم این رشته فعالیت، اجرا نمود. همچنین مرکز آمار ایران در سال‌های ۱۳۶۹، ۱۳۷۳، ۱۳۸۹، ۱۳۹۲ و ۱۳۹۸ سرشماری از گاوداری‌های صنعتی کشور را انجام و نتایج آن را منتشر کرد. در سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۷۹، ۱۳۸۶ و ۱۳۹۵ نیز آمارگیری نمونه‌ای از گاوداری‌های صنعتی را اجرا و نتایج آن را منتشر کرده است. علاوه بر آن، طرح بهنگام‌سازی فهرست گاوداری‌های صنعتی در سال ۱۳۸۱ در مرکز آمار ایران تهیه و توسط وزارت جهاد کشاورزی به مرحله اجرا درآمد. علاوه بر آن وزارت جهاد کشاورزی در سال ۱۳۸۳ آمارگیری نمونه‌ای از گاوداری‌های صنعتی را اجرا و نتایج آن را منتشر نموده است. نتایج طرح در سال ۱۴۰۱ نشان داده است که بیشترین

تعداد گاوداری به ترتیب مربوط به استان‌های تهران و اصفهان و کمترین تعداد مربوط به استان ایلام است. همچنین تولید شیر در کشور در سال ۱۴۰۰ بالغ بر ۶ میلیون تن و تعداد گاو و گوساله پرور شده یک میلیون رأس بوده است.

آمارگیری تفصیلی از گاوداری‌های صنعتی (ویژه جدول داده - ستانده ۱۴۰۰)

طرح آمارگیری تفصیلی از گاوداری‌های صنعتی کشور (ویژه جدول داده - ستانده ۱۴۰۱ همزمان با طرح آمارگیری از گاوداری‌های صنعتی به منظور تأمین داده‌های مورد نیاز تهیه حساب‌های ملی و منطقه‌ای به صورت همزمان و به روش نمونه‌گیری اجرا شد. اهداف تفصیلی طرح مذکور عبارتند است از: بهنگام‌سازی فهرست نام و نشان گاوداری‌های صنعتی کشور، وضعیت حقوقی گاوداری‌های صنعتی کشور، ظرفیت گاوداری‌های صنعتی کشور، وضع و نوع فعالیت گاوداری‌های صنعتی کشور در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱، تعداد گاو و گوساله موجود در گاوداری‌های صنعتی کشور، مقدار تولید شیر و تعداد گاو و گوساله پرور شده در گاوداری‌های صنعتی کشور در سال ۱۴۰۰، برآورد مقدار و ارزش مصرف انواع خوراک دام در سال ۱۴۰۰، برآورد تعداد شاغلان گاوداری‌های صنعتی کشور و پرداختی‌های گاوداری به شاغلان با مزد و حقوق، برآورد پرداختی‌های گاوداری در سال ۱۴۰۰، برآورد تعداد و ارزش گاو و گوساله پروراری خریداری شده در سال ۱۴۰۰، برآورد ارزش سرمایه‌گذاری گاوداری در سال ۱۴۰۰ و برآورد سایر دریافتی‌های گاوداری در سال ۱۴۰۰. همچنین آمار و اطلاعات جمع‌آوری شده در سطح استان ارائه می‌شود.

آمارگیری‌های بخش کشاورزی (ویژه جدول داده - ستانده ۱۴۰۰)

جدول‌های داده - ستانده ابزاری را فراهم می‌کنند تا روابط متقابل بین طیف وسیعی از فعالیت‌های اقتصادی در تفصیلی‌ترین حد ممکن نشان داده شوند. این جدول‌ها بیان می‌کنند هر یک از فعالیت‌های اقتصادی کشور چه محصول‌هایی را تولید می‌کنند و هر یک از محصول‌ها توسط کدام رشته فعالیت‌ها و نهادهای مصرف‌کننده مصرف می‌شوند. طرح‌های آمارگیری تفصیلی از فعالیت‌های بخش کشاورزی (ویژه جدول داده - ستانده) شامل «آمارگیری از فعالیت‌های زراعت، باغداری، دامداری سنتی و پرورش طیور خانگی»، «آمارگیری از فعالیت‌های صید و آبزی‌پروری»، «آمارگیری از بهره‌برداری‌های پرورش زنبور عسل»، «آمارگیری از مرغداری‌های صنعتی و مؤسسات جوجه‌کشی»، «آمارگیری از پرورش گل و گیاهان زینتی»، «آمارگیری از خدمات کشاورزی»، «آمارگیری از واحدهای پرورش قارچ خوراکی»، «آمارگیری از بهره‌برداری‌های جنگل و مرتع»، «آمارگیری از بهره‌برداری‌های پرورش کرم ابریشم» و «آمارگیری از فعالیت شکار» تهیه و از تاریخ ۱ آبان‌ماه لغایت ۱۶ آذرماه به مدت ۴۰ روز کاری به طور همزمان در کلیه استان‌های کشور اجرا شد.

این طرح در قالب ۱۸ فعالیت و ۱۰ پرسشنامه به صورت نمونه‌گیری یا تمام‌شماری انجام و اطلاعات بهره‌برداری‌ها/کارگاه‌ها/موسسات از طریق مراجعه به آدرس محل سکونت بهره‌بردار یا آدرس کارگاه/مؤسسه جمع‌آوری می‌شود.

طرح آمارگیری کشتار طیور کشتارگاه‌های کشور

گوشت سفید به‌عنوان یکی از منابع تأمین پروتئین مورد نیاز بدن، جایگاه مهمی در سبد مصرفی خانوارها دارد. با توجه به سهم زیاد گوشت انواع طیور از کل تولید و مصرف گوشت سفید در کشور، اطلاع از مقدار تولید و عرضه آن در فواصل کوتاه زمانی (ماهانه یا فصلی) برای برنامه‌ریزی‌ها و سیاستگذاری‌ها ضرورت دارد. با توجه به اهمیت موضوع، مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۹ مطالعات اولیه به‌منظور امکان‌سنجی اجرای طرح آمارگیری کشتار طیور کشتارگاه‌های کشور را در دستور کار قرار داد. آمارگیری کشتار طیور

کشترگاه‌های کشور برای نخستین بار در زمستان سال ۱۳۹۹ اجرا شد، که نتایج حاصل از آن در قالب گزارش فصلی تا ابتدای فصل زمستان ۱۴۰۰ ارائه و پس از آن، این طرح به صورت ماهانه اجرا شده است و نتایج به صورت گزارش ماهانه حداکثر تا انتهای ماه بعد اطلاع‌رسانی شده و نشریه نتایج سالانه آن سال ۱۴۰۲ منتشر خواهد شد. از این آمارها علاوه بر کمک به برنامه‌ریزی‌های تخصصی بخش طیور، می‌توان برای محاسبه مصرف سرانه گوشت انواع طیور و نیز برنامه‌ریزی برای تأمین نیازهای واحدهای پرورش و فراورده‌های طیور و صنایع تبدیلی آنها، توسعه این واحدها، و واردات گوشت مرغ بهره برد.

آمارگیری از کارگاه‌های دارای فعالیت تحقیق و توسعه (کارگاه‌های صنعتی، شرکت‌های دانش بنیان، دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی)

تحقیق و پژوهش، عامل ضروری و انکارناپذیر رشد و توسعه اقتصادی است. توجه به پژوهش در زمینه‌های مختلف در میان جوامع چنان گسترش یافته است که کشورها در پی افزایش سهم هزینه‌های تحقیق و توسعه از تولید ناخالص ملی خود می‌باشند. سیاستگذاران و برنامه‌ریزان برای تدوین برنامه‌های توسعه‌ای نیازمند آمارهای حوزه علم، فناوری و نوآوری می‌باشند. آمارهای تحقیق و توسعه به عنوان بخش مهمی از آمارهای این حوزه از یک سو از مطالبات شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری، شورای عالی انقلاب فرهنگی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و از سوی دیگر نیاز محققان و پژوهشگران دانشگاهی و سازمان‌های بین‌المللی می‌باشد. مرکز آمار ایران در راستای پاسخ به نیاز کاربران، آمارگیری از فعالیت‌های تحقیق و توسعه را از سال ۱۳۷۶ تا سال ۱۴۰۰ به جز اجرای سال‌های ۱۳۸۲، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۳ که متوالی بوده است) به صورت هر دو سال یک‌بار اجرا کرده است.

هدف‌های تفصیلی این طرح عبارتند از:

- محاسبه تعداد کل محققان به تفکیک سطح تحصیلات، گروه علمی و جنس در سطح استان؛
 - محاسبه تعداد کل سایر کارکنان تحقیق و توسعه به تفکیک نوع حرفه و جنس در سطح استان؛
 - محاسبه تعداد محققان معادل تمام وقت به تفکیک سطح تحصیلات، گروه علمی و جنس در سطح استان؛
 - محاسبه تعداد سایر کارکنان معادل تمام وقت به تفکیک نوع حرفه و جنس در سطح استان؛
 - محاسبه تعداد پروژه‌های تحقیق و توسعه به تفکیک نوع پروژه و گروه علمی در سطح استان؛
 - محاسبه هزینه‌های تحقیق و توسعه در سطح استان و
 - محاسبه سهم منابع تأمین‌کننده هزینه‌های تحقیق و توسعه به تفکیک بخش‌های آموزش عالی، دولتی، تجاری و غیرانتفاعی.
- در سال ۱۴۰۱ این طرح با سه پرسشنامه (پرسشنامه دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی، مرکز تحقیقاتی و پرسشنامه کارگاه‌ها) در دو مرحله به اجرا درآمده است. روش آمارگیری در این طرح به صورت سرشماری بوده و به ۸۰۷۵ کارگاه در سطح کل کشور مراجعه شده است. در این خصوص اقدامات زیر انجام شده است:

- طراحی موضوعی شامل پرسشنامه، راهنمای ادیت و راهنمای استخراج؛
- اجرای عملیات میدانی؛
- بررسی و تأیید نرم‌افزارها و
- بررسی داده‌های طرح.

بهنگام‌سازی چارچوب تحقیق و توسعه

بهنگام بودن چارچوب هر طرح آمارگیری، با کاهش خطاهای آمارگیری بر کیفیت نتایج حاصل از آمارگیری تأثیرگذار است. یکی از روش‌های بهنگام کردن اطلاعات چارچوبی، استفاده از روش‌های مبتنی بر آمارگیری است. از این‌رو برای بهینه نمودن اجرای طرح آمارگیری از فعالیت‌های تحقیق و توسعه در سال ۱۴۰۱، تصمیم بر آن شد که قبل از اجرای طرح اصلی، مشخصات جغرافیایی کارگاه‌ها و همچنین وضعیت فعالیت‌های تحقیق و توسعه آنها، در قالب طرح بهنگام‌سازی چارچوب تحقیق و توسعه در خرداد ماه سال ۱۴۰۱ بهنگام شود.

در این طرح، مأموران آمارگیر در سراسر کشور از طریق تماس تلفنی و یا مراجعه حضوری، مشخصات جغرافیایی ۹۵۸۹ کارگاه را به‌روز نموده و با پرسش‌هایی از کارگاه در راستای فعالیت‌های تحقیق و توسعه، اطلاعات مربوط را تکمیل نمودند.

آمارگیری‌های بخش بازرگانی (ویژه جدول داده- ستانده ۱۴۰۰)

طرح داده- ستانده از مهم‌ترین طرح‌های مرکز آمار است و در دوره‌های زمانی ده ساله به اجرا درمی‌آید یک جدول داده- ستانده، بیانگر جریان کالاها و خدمات بین تمام فعالیت‌های مختلف یک اقتصاد ملی دوره‌ای مشخص است. از دیدگاه فنی، سیستم تولید، از یک سو نشان‌دهنده رابطه کمی بین مقادیر استفاده شده از یک یا چند عامل تولید یا مواد واسطه در جریان تولید و از سوی دیگر، مقادیر تولید شده از یک یا چند محصول است و روابط بین بخشی را در اقتصاد مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این طرح در سال ۱۴۰۱ طراحی و در قالب ۴۰ طرح در بخش بازرگانی و خدمات انجام پذیرفت. عملیات میدانی طرح‌های مذکور در سه مرحله و توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها اجرا شد. نتایج طرح‌ها پس از بررسی‌های کارشناسی در مرکز، برای استفاده برنامه‌ریزی و سیاستگذاری در اختیار دستگاه‌های موردنظر قرار می‌گیرد. در سال ۱۴۰۱ اقدامات زیر در این خصوص انجام شد:

- طراحی موضوعی شامل پرسشنامه‌ها و راهنماهای ادیت و
- اجرای عملیات میدانی در سه مرحله.

آمارگیری از گردشگران ملی -۱۴۰۰ (ویژه حساب‌های اقماری)

طرح آمارگیری از گردشگران ملی بخشی از مجموعه طرح‌های ویژه تهیه حساب اقماری گردشگری می‌باشد. در سال ۱۴۰۱ اقدامات زیر در این خصوص انجام شد:

- بررسی و تأیید نرم افزار جداول استخراجی؛
- بررسی، پالایش و تأیید داده‌ها و نتایج طرح و
- تهیه نشریه طرح آمارگیری از گردشگران ملی - ویژه حساب اقماری گردشگری.

آمارگیری از گردشگران ورودی به کشور - ۱۴۰۰ (ویژه حساب‌های اقماری)

طرح آمارگیری از گردشگران ورودی بخشی از مجموعه طرح‌های ویژه تهیه حساب اقماری گردشگری می‌باشد. در سال ۱۴۰۱ اقدامات زیر در این خصوص انجام شد:

- بررسی و تأیید نرم‌افزار جداول استخراجی و
- بررسی، پالایش و تأیید داده‌ها و نتایج طرح.

تهیه شاخص‌های قیمت

شاخص‌های قیمت، علاوه بر تأمین ابزار ارزیابی سیاست‌های اقتصادی دولت و بانک مرکزی، نیازهای برنامه‌ریزان اقتصادی، سیاستگذاران و پژوهشگران به منظور استفاده در محاسبه نرخ تورم کشور، محاسبه حساب‌های ملی کشور به قیمت ثابت، درآمد واقعی، هزینه واقعی، قدرت خرید پول و ... را نیز برآورده می‌کند. قانون مرکز آمار ایران مصوب سال ۱۳۵۳، تهیه شاخص قیمت‌ها را بر عهده مرکز آمار ایران گذاشته است و این مرکز به منظور انجام وظیفه قانونی خود، ۸۰ آمارگیری نمونه‌ای و ثبتی را در استان‌های کشور اجرا و با استفاده از نتایج این طرح‌ها، ۱۸ عنوان شاخص در سه گروه «شاخص قیمت مصرف‌کننده» و «شاخص قیمت تولیدکننده» و «سایر شاخص‌ها»، همچنین ۵ عنوان متوسط قیمت را تهیه نمود. جدول زیر عناوین شاخص‌های قیمت به تفکیک سابقه تهیه شاخص و دوره انتشار آنها را نشان می‌دهد و در ادامه طرح‌های آماری مرتبط با تهیه این شاخص‌ها معرفی شده‌اند.

جدول ۲- شاخص‌های تهیه شده توسط مرکز آمار ایران، سابقه و دوره انتشار

دوره انتشار	سابقه تهیه شاخص	شرح	ردیف	گروه شاخص
ماهانه	۱۳۷۴	شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای شهری	۱	شاخص قیمت مصرف‌کننده
ماهانه	۱۳۷۴	شاخص قیمت اجاره بهای واحدهای مسکونی استیجاری	۲	
ماهانه	۱۳۶۱	شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای روستایی	۳	
ماهانه	۱۳۹۰	شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کل کشور	۴	
ماهانه	۱۳۹۶	شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور بر اساس دهک‌های هزینه‌ای	۵	
ماهانه	۱۳۹۶	شاخص کل قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور به تفکیک استان	۶	
فصلی	۱۳۸۱	شاخص قیمت تولیدکننده گاوداری‌های صنعتی	۱	شاخص قیمت تولیدکننده
فصلی	۱۳۸۸	شاخص قیمت تولیدکننده مرغداری‌های صنعتی	۲	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده کل کشور	۳	
فصلی	۱۳۷۵	شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت	۴	
فصلی	۱۳۸۱	شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن	۵	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده نهاده‌های ساختمان‌های مسکونی شهر تهران	۶	شاخص قیمت تولیدکننده
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات	۷	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده برق کشور	۸	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده محصولات کشاورزی	۹	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده زراعت، باغداری و دام سنتی	۱۰	

دوره انتشار	سابقه تهیه شاخص	شرح	ردیف	گروه شاخص
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت کالاهای صادراتی (ثبتي)	۱	شاخص های سایر قیمت
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت کالاهای وارداتی (ثبتي)	۲	
فصلی	۱۳۵۳	متوسط قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی	۱	متوسط قیمت
ماهانه	۱۳۹۵	متوسط قیمت اقلام خوراکی منتخب در مناطق شهری	۲	
فصلی	۱۳۶۵	متوسط قیمت مصالح ساختمانی (نیمه دوم سال ۱۴۰۰)	۳	
شش ماهه	۱۳۶۵	متوسط قیمت دستمزد نیروی انسانی شاغل در طرح های عمرانی (نیمه دوم سال ۱۴۰۰)	۴	
شش ماهه	۱۳۶۵	متوسط قیمت کرایه ماشین آلات منتخب در طرح های عمرانی (نیمه دوم سال ۱۴۰۰)	۵	

تغییر سال پایه شاخص قیمت مصرف کننده از ۱۳۹۵ به ۱۴۰۰

در سال ۱۴۰۱ فرایند تغییر سال پایه شاخص قیمت مصرف کننده از ۱۳۹۵ به ۱۴۰۰ به اتمام رسید. با توجه به تعریف شاخص قیمت که تغییرات قیمت مجموعه ای از کالاها و خدمات نسبت به سال پایه می باشد، سال پایه و نحوه تعیین آن در محاسبات مربوط به شاخص قیمت از اهمیت بالایی برخوردار می باشد. در تهیه شاخص قیمت فرض بر این است که مقادیر کالاها در دو دوره مورد مقایسه تغییر نکرده و ثابت باقی مانده است. یا عبارتی تا زمانی که سال پایه تغییر نکرده الگوی مصرف بدون تغییر باقی می ماند. اما به مرور زمان ترکیب این سبد ثابت در هزینه خانوار متفاوت می شود. بعبارت دیگر کالاهاى جدید وارد سبد شده و بعضی از کالاهای قدیمی که دیگر مورد استفاده خانوار نیست از سبد خانوار خارج می شود.

با توجه به موارد ذکر شده فرایند تغییر سال پایه به ۱۴۰۰ از سال ۱۳۹۹ شروع شده و بعد از بررسی سبد کالاها و خدمات و انجام حذف و اضافه های مربوطه، از ابتدای سال ۱۴۰۰ اجرای طرح با سبد جدید انجام شد. بعد از مشخص شدن سبد جدید، بهبود های لازم در محاسبات شاخص بر اساس آخرین دستورالعمل موجود انجام و نرم افزار مربوطه هم بروز رسانی شد و در نیمه دوم سال ۱۴۰۱ بعد از استخراج نتایج طرح هزینه و درآمد سال ۱۴۰۰ فرایند انتساب اوزان به سبد جدید طرح شاخص قیمت مصرف کننده بر اساس سال پایه ۱۴۰۰ نیز به انجام رسید و در اسفند سال ۱۴۰۰۱ نتایج شاخص قیمت مصرف کننده (کل کشور، شهری و روستایی) بر اساس سال پایه جدید محاسبه شد.

شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای کل کشور

شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای کل کشور از تجمیع وزنی شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای شهری و روستایی در تفصیلی ترین سطح ممکن بدست می آید. با استفاده از اطلاعات سه طرح آماری «قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری»، «قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی» و «آچاره بهای واحدهای مسکونی خانوارهای شهری».

«شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور به تفکیک دهک‌های هزینه‌ای» و «شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور به تفکیک استان‌های کشور» محاسبه می‌شود.

متوسط قیمت اقلام خوراکی منتخب در مناطق شهری

محاسبه و انتشار ۵۳ قلم خوراکی منتخب برای خانوارهای شهری کشور، از روی اطلاعات جمع‌آوری شده در طرح قیمت شهری از سطح کشور به دست می‌آید. این اطلاع ماهانه از ابتدای سال ۱۳۹۵ (با ۲۴ قلم خوراکی) موجود می‌باشد.

آمارگیری از «قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری»، «قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی» و «اجاره بهای واحدهای مسکونی خانوارهای شهری»

سه آمارگیری نمونه‌ای فوق به منظور محاسبه شاخص‌های قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری و روستایی و نیز قیمت اجاره بهای واحدهای مسکونی استیجاری به صورت ماهانه در سطح کشور اجرا می‌شوند. نتایج حاصل در محاسبه نرخ تورم به کار رفته و به صورت ماهانه و سالانه منتشر می‌شود.

شاخص قیمت تولیدکننده در ایران

شاخص قیمت تولیدکننده کل کشور با اجرای طرح‌های آمارگیری متعدد در بخش‌های مختلف اقتصادی و همچنین جمع‌آوری اطلاعات ثبتی برای سایر بخش‌ها از سال ۱۳۹۰ تولید شده است. فهرست طرح‌های آمارگیری و ثبتی در محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده عبارتند از: طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی، طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات گاو‌داری‌های صنعتی، طرح آمارگیری از قیمت محصولات کشاورزی در مناطق روستایی (سرخرمن)، طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات معدنی، طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات صنعتی، طرح جمع‌آوری اطلاعات قیمت تولیدکننده بخش برق و در نهایت در بخش اختصاصی خدمات از طرح‌های آمارگیری و ثبتی متعدد برای هر یک از بخش‌های اصلی به صورت تلفیقی یا جداگانه استفاده می‌شود.

آمارگیری از قیمت و مقدار تولیدکننده بخش صنعت

آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش صنعت از سال ۱۳۷۴ به منظور تهیه شاخص قیمت مربوط به آن، به صورت ماهانه در ۳۰ استان کشور (بجز استان کهگیلویه و بویراحمد) به‌طور منظم به اجرا در آمده است. شاخص‌های مربوط به این آمارگیری تا شش ماهه اول سال ۱۳۹۱، به صورت ماهانه و سالانه منتشر شد. پس از آن به دلیل سیاست‌های اتخاذ شده از سوی مرکز، اجرا به صورت فصلی بوده و شاخص‌های مرتبط به صورت فصلی و نیز سالانه منتشر می‌شوند. این آمارگیری از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است. آمارگیری نمونه‌ای از «مقدار تولیدکننده بخش صنعت» به منظور تأمین نیاز حساب‌های فصلی، از سال ۱۳۸۸ همراه با آمارگیری نمونه‌ای از قیمت تولیدکننده محصولات صنعتی اجرا می‌شود.

آمارگیری از قیمت و مقدار تولیدکننده بخش معدن

در سال ۱۳۸۱ همزمان با تغییر سال پایه شاخص‌های قیمت موجود، مرکز آمار ایران اقدام به گسترش شاخص‌های قیمت تولیدکننده نمود و شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن را برای اولین بار محاسبه کرد. این آمارگیری در ابتدا فصلی و سپس

ماهانه اجرا شد و نتایج آن تا شش ماهه اول سال ۱۳۹۱ به صورت ماهانه منتشر شد. پس از آن به دلیل سیاست‌های اتخاذ شده از سوی مرکز، اجرا به صورت فصلی بوده و شاخص‌های مرتبط به صورت فصلی و نیز سالانه منتشر می‌شوند. این آمارگیری از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است. همچنین آمارگیری نمونه‌ای از «مقدار تولیدکننده بخش معدن» به منظور تأمین نیاز حساب‌های فصلی، از سال ۱۳۸۸ همراه با آمارگیری نمونه‌ای از قیمت تولیدکننده بخش معدن اجرا می‌شود.

آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات

از سال ۱۳۸۸ به منظور محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات طی دوره‌های ماهانه در ۳۱ استان کشور، آمارگیری از قیمت تولیدکننده خدمات اجرا شد. این طرح تا شهریور سال ۱۳۹۱ به صورت دوره‌های ماهانه و سپس با در نظر گرفتن برخی ملاحظات از نیمه دوم سال ۱۳۹۱ اجرای آمارگیری این طرح به دوره‌های فصلی تغییر یافت. در این طرح، از نتایج به دست آمده از اجرای آمارگیری به همراه اطلاعات بخش‌های «خدمات آموزش»، «خدمات بهداشت» و «خدمات هتل و رستوران» (با استفاده از نتایج آمارگیری از قیمت کالاها و خدمات شهری) و همچنین در برخی کد فعالیت‌ها از اطلاعات ثبتی، برای محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات در سطح کشور استفاده می‌شود. بر اساس نتایج این آمارگیری‌ها، «شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات» برای اولین بار در سال ۱۳۹۴ بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ (۱۰۰=۱۳۹۰) و پس از آن برای سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ محاسبه و منتشر شده است. با توجه به این که فرایند تغییر سال پایه، بخشی جداناپذیر از فرایند تولید شاخص‌های قیمت است، تغییر سال پایه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات نیز از سال ۱۳۹۰ به سال ۱۳۹۵، در زمستان ۱۳۹۹ صورت پذیرفت و شاخص‌های قبل از سال پایه ۱۳۹۵ نیز براساس سال پایه جدید (۱۰۰=۱۳۹۵) به منظور مقایسه‌پذیری تعدیل و سری زمانی آنها ارائه شده است.

آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش انرژی برق

تهیه شاخص قیمت تولیدکننده بخش برق از سال ۱۳۹۵، به تفکیک ساعات اوج بار، میان بار و کم بار، با استفاده از اطلاعات قیمت جمع‌آوری شده از شرکت مدیریت شبکه برق ایران به صورت ثبتی انجام می‌شود. پوشش جغرافیایی این طرح کل کشور (سطح ملی) می‌باشد.

آمارگیری از قیمت محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور

اجرای این آمارگیری از سال ۱۳۵۳ همراه با اجرای آمارگیری نمونه‌ای از قیمت خرده‌فروشی کالاها و خدمات مورد مصرف خانوارهای روستایی کشور آغاز شد و با توجه به سوابق و تجارب حاصله از چندین سال آمارگیری، از سال ۱۳۸۵ تعداد اقلام آماری محصولات زراعی، باغی و دامی به ۱۰۵، خدمات ماشینی به ۱۰ و خدمات نیروی انسانی به ۱۱ قلم افزایش یافت به گونه‌ای که این آمارگیری با قیمت‌گیری از ۱۲۶ قلم محصول و خدمت کشاورزی به مورد اجرا گذاشته می‌شد. در سال ۱۳۸۹ این مرکز، نسبت به اخذ اطلاعات مقادیر تولید محصولاتی که تولید شده ولی به فروش نرسیده‌اند نیز اقدام نمود. در ادامه در سال ۱۳۹۱ روش جمع‌آوری از کاغذی به الکترونیکی تغییر یافت و از سال ۱۳۹۲، اطلاعات این آمارگیری در سامانه یکپارچه جمع‌آوری الکترونیکی داده‌ها (سیجاد) در دسترس قرار گرفت. اطلاعات جمع‌آوری شده تا سال ۱۳۹۴ تنها برای محاسبه متوسط قیمت این محصولات بکار گرفته می‌شد. در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار شاخص قیمت تولیدکننده زراعت، باغداری و دامداری سنتی بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ و

با تعداد ۱۱۵ قلم محاسبه گردید. در حال حاضر اطلاعات شاخص قیمت تولیدکننده محصولات کشاورزی از سال ۱۳۹۰ به صورت فصلی و بر پایه سال ۱۳۹۵ در دسترس می‌باشد. شایان ذکر است در حال حاضر از تعداد ۱۶۶ قلم محصولات کشاورزی، خدمات ماشین‌آلات و دستمزد نیروی انسانی در بخش کشاورزی، قیمت‌گیری می‌شود که از این تعداد، ۱۱۷ قلم (شامل محصولات زراعی، باغی و دامداری) در محاسبه شاخص مورد استفاده قرار می‌گیرند و همچنین متوسط قیمت برای کل اقلام قیمت‌گیری شده اعلام می‌گردد.

آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی کشور

این آمارگیری از سال ۱۳۸۸ در ۳۰ استان کشور (۳۱ استان از سال ۱۳۹۰) به منظور محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی، به صورت فصلی اجرا شده است. از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است و شاخص‌های حاصل از نتایج آن به صورت فصلی و سالانه منتشر شده است. از سال ۱۴۰۰ این آمارگیری به صورت ماهانه در ۳۱ استان اجرا و نتایج طرح، به صورت فصلی و سالانه منتشر می‌شود.

آمارگیری از قیمت تولیدکننده گاوداری‌های صنعتی کشور

از سال ۱۳۸۱، همزمان با تغییر سال پایه شاخص‌های قیمت، آمارگیری فوق در ۳۰ استان کشور (۳۱ استان از سال ۱۳۹۰) به صورت فصلی اجرا شده است. این آمارگیری از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است و شاخص‌های حاصل از نتایج آن به صورت فصلی و سالانه منتشر می‌شود.

آمارگیری از قیمت املاک مسکونی - شهر تهران

استفاده از داده‌های ثبتی به دلیل قابلیت اعتماد بیشتر و صرفه‌جویی در هزینه و وقت، یکی از اهداف عمده مرکز آمار ایران است. شاخص قیمت املاک مسکونی در سال ۱۳۹۹ با استفاده از اطلاعات ثبت شده در سامانه املاک و مستغلات وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت) برای سال‌های ۱۳۹۰ به بعد به صورت ماهانه، تهیه و گزارش‌های شاخص قیمت و تورم املاک مسکونی شهر تهران منتشر گردید. با توجه به ماهیت اقلام در این بخش، در محاسبه شاخص قیمت املاک مسکونی از روش تعدیل کیفی رگرسیون هدائیک استفاده شده است.

آمارگیری از قیمت کالاهای صادراتی

طرح آمارگیری از قیمت کالاهای صادراتی برای محاسبه شاخص قیمت کالاهای صادراتی از سال ۱۳۸۱ به روش نمونه‌گیری اجرا شد و تا سال ۱۳۹۲ اجرا و انتشار شاخص قیمت کالاهای صادراتی ادامه یافت، ولی اجرای طرح مذکور بنا به ملاحظات فنی و اجرایی متوقف شد. در سال ۱۳۹۳ مطالعات نظری و امکان‌سنجی طرح «شاخص قیمت کالاهای صادراتی» با استفاده از اطلاعات گمرک جمهوری اسلامی ایران در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت. در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار در ایران، شاخص قیمت کالاهای صادراتی مبتنی بر اطلاعات ثبتی، بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰، به صورت دوره‌های فصلی و به تفکیک دلاری و ریالی، از ابتدای سال ۱۳۹۰ تا تابستان ۱۳۹۹ محاسبه و منتشر شد. سپس سال پایه شاخص قیمت کالاهای صادراتی از سال ۱۳۹۰ به ۱۳۹۵ تغییر داده شد. در این فرایند جهت افزایش دقت و سهولت محاسبات این شاخص، در ساختار نرم‌افزاری آن تغییراتی صورت گرفت و شاخص‌های قبل از سال پایه ۱۳۹۵ نیز بر اساس سال پایه جدید به منظور مقایسه‌پذیری و ایجاد پیوستگی شاخص‌ها در دو سال

پایه، تعدیل شد و سری زمانی آن ارائه گردید. با توجه به این که فرایند تغییر سال پایه بخشی جداناپذیر از فرایند تولید شاخص‌های قیمت است و معمولاً هر پنج سال یکبار انجام می‌شود، اقدامات اولیه جهت تغییر سال پایه این شاخص از سال ۱۳۹۵ به ۱۴۰۰ صورت گرفت.

آمارگیری از قیمت کالاهای وارداتی

طرح آمارگیری از قیمت کالاهای وارداتی برای محاسبه شاخص قیمت کالاهای وارداتی از سال ۱۳۸۱ به روش نمونه‌گیری اجرا شد و تا سال ۱۳۹۲ اجرا و انتشار شاخص قیمت کالاهای وارداتی ادامه یافت، ولی اجرای طرح مذکور بنا به ملاحظات فنی و اجرایی متوقف شد. در سال ۱۳۹۳ مطالعات نظری و امکان‌سنجی طرح «شاخص قیمت کالاهای وارداتی» با استفاده از اطلاعات گمرک جمهوری اسلامی ایران در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت. در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار در ایران، شاخص قیمت کالاهای وارداتی مبتنی بر اطلاعات ثبتی، بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰، به صورت دوره‌های فصلی و به تفکیک دلاری و ریالی، از ابتدای سال ۱۳۹۰ تا تابستان ۱۳۹۹ محاسبه و منتشر شد. سپس سال پایه شاخص قیمت کالاهای وارداتی از سال ۱۳۹۰ به ۱۳۹۵ تغییر داده شد. در این فرایند جهت افزایش دقت و سهولت محاسبات این شاخص، در ساختار نرم‌افزاری آن تغییراتی صورت گرفت و شاخص‌های قبل از سال پایه ۱۳۹۵ نیز بر اساس سال پایه جدید به منظور مقایسه‌پذیری و ایجاد پیوستگی شاخص‌ها در دو سال پایه، تعدیل شد و سری زمانی آن ارائه گردید. با توجه به این که فرایند تغییر سال پایه بخشی جداناپذیر از فرایند تولید شاخص‌های قیمت است و معمولاً هر پنج سال یکبار انجام می‌شود، اقدامات اولیه جهت تغییر سال پایه این شاخص از سال ۱۳۹۵ به ۱۴۰۰ صورت گرفت.

محاسبه شاخص رابطه مبادله

به دنبال محاسبه شاخص‌های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی برای اولین بار در سال ۱۳۹۴، شاخص رابطه مبادله که تلفیقی از شاخص‌های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی است نیز بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ و به صورت دوره‌های فصلی و به تفکیک ریالی و دلاری از سال ۱۳۹۰ تا تابستان ۱۳۹۹ محاسبه و منتشر شد. همچنین با تغییر سال پایه شاخص‌های صادرات و واردات از سال ۱۳۹۰ به ۱۳۹۵ که در سال ۱۳۹۹ انجام پذیرفت، این شاخص نیز مبتنی بر سال پایه جدید از سال ۱۳۹۵ تاکنون محاسبه و منتشر شده است.

آمارگیری از «دستمزد نیروی انسانی شاغل در طرح‌های عمرانی»، «کرایه ماشین آلات منتخب مورد استفاده در طرح‌های عمرانی»

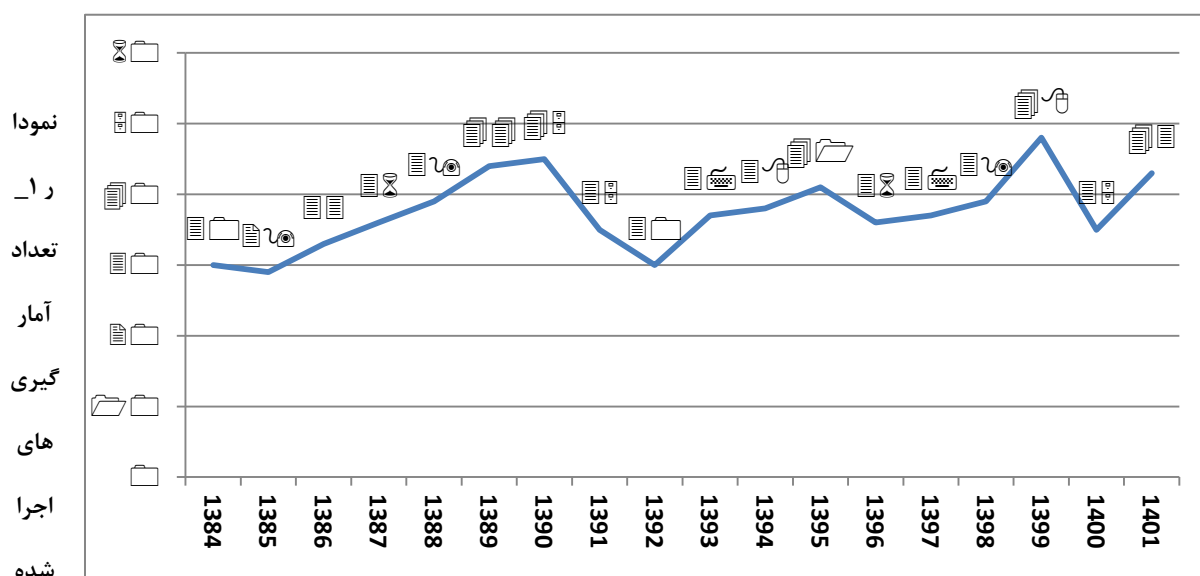
طرح‌های آمارگیری نمونه‌ای فوق، اولین بار در سال ۱۳۶۵ توسط مرکز آمار ایران همراه با طرح آمارگیری «قیمت مصالح ساختمانی» تهیه و در همه استان‌های کشور به صورت فصلی اجرا و نتایج آن به صورت نشریه‌های شش‌ماهه و سالانه منتشر شده است. هدف از اجرای این آمارگیری‌ها، برآورد هزینه طرح‌های عمرانی و پرداخت هزینه آنها، بررسی روند تغییر قیمت‌ها و عوامل مؤثر بر افزایش آنها به منظور کنترل قیمت‌ها بوده است.

این آمارگیری‌ها از نیمه اول سال ۱۳۷۴ تا کنون به صورت شش‌ماهه در سطح شهر تهران در حال اجرا است. با استفاده از اینترنت، اطلاعات این آمارگیری‌های نمونه‌ای جمع‌آوری می‌گردد و نتایج حاصل از این آمارگیری‌ها، شش‌ماه یکبار منتشر می‌شود.

«آمارگیری از قیمت نهاده‌های ساختمان‌های مسکونی شهر تهران» و «قیمت مصالح ساختمانی»

از سال ۱۳۹۰ آمارگیری از نهاده‌های ساختمانی به عنوان عوامل مؤثر بر قیمت مسکن شروع و نتایج آن به صورت فصلی بر اساس سال پایه ۱۳۹۰ تا کنون به صورت فصلی منتشر شده است. از سال ۱۳۹۲ روش جمع‌آوری اطلاعات از روش سنتی به روش مدرن (الکترونیکی با استفاده از تبلت) تغییر کرد. همزمان با اجرای طرح شاخص قیمت نهاده‌های ساختمانی شهر تهران، طرح متوسط قیمت مصالح ساختمانی نیز اجرا و نتایج آن به صورت فصلی منتشر می‌شود که با توجه به ماهیت یکسان این طرح‌ها و جهت صرفه‌جویی در هزینه‌ها و بالا بردن کیفیت نتایج منتشر شده، تصمیم گرفته شد که با طرح شاخص نهاده‌های ساختمانی ادغام شود. خوشبختانه این امر میسر گردیده است و از فصل زمستان ۱۴۰۰ این دو طرح به صورت ادغام شده اجرا می‌شود و نتایج این طرح‌ها، در قالب یک نشریه منتشر خواهد شد.

نمودار ذیل، روند تغییرات تعداد کل آمارگیری‌های اجرا شده در طی ۱۸ سال گذشته توسط مرکز آمار ایران را نشان می‌دهد.

توسط مرکز آمار ایران طی سال‌های ۱۴۰۱-۱۳۸۴

تهیه حساب‌های ملی، منطقه‌ای و اقماری

مرکز آمار ایران بر اساس ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران و نیز در راستای اجرای ماده ۱۰ احکام دائمی برنامه توسعه جمهوری اسلامی ایران مبنی بر مرجعیت رسمی برای تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی، تهیه حساب‌های ملی، منطقه‌ای و جدول داده-ستانده را به عهده دارد. بر این اساس با اعمال نظام حساب‌های ملی^۱ - ۲۰۰۸، در کنار تهیه حساب‌های ملی و منطقه‌ای سالانه، حساب‌های ملی فصلی تهیه و تدوین شده است. در سال ۱۴۰۱ علاوه بر تهیه حساب‌های ملی و منطقه‌ای سال ۱۳۹۹، سری زمانی حساب‌های ملی از سال ۱۳۴۰ تا ۱۳۹۹ به قیمت‌های ثابت و بر اساس سال پایه ۱۳۹۰ به روزرسانی شده و از طریق درگاه ملی آمار

¹. The System of National Accounts (SNA)- 2008

در اختیار کاربران قرار گرفت. لازم به توضیح است اطلاعات روش تولید سال‌های ۱۳۷۰ به بعد در سطح تفصیلی ۸۲ رشته فعالیت و اطلاعات سال‌های قبل از ۱۳۷۰ به تفکیک پانزده بخش ارائه شده است. همچنین حساب‌های منطقه‌ای زودرس بر اساس حساب‌های فصلی سال ۱۴۰۰ به تفکیک ۱۸ رشته فعالیت تهیه و در درگاه ملی آمار ایران قرار داده شده است. علاوه بر فعالیت‌های فوق تهیه محصول ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال پایه ۱۳۹۰ برای سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۰ به تفکیک استان‌های کشور تهیه و منتشر شده است. حساب‌های شهرستانی ۱۴۰۰ نیز به درخواست سازمان برنامه و بودجه کشور و در قالب همکاری با پژوهشکده آمار تهیه شده است.

تهیه حساب‌های ملی فصلی

هدف از تهیه آمار حساب‌های فصلی، اندازه‌گیری محصول ناخالص داخلی، ارزش افزوده بخش‌های مختلف اقتصادی، مصرف نهایی خصوصی، مصرف نهایی دولتی، تشکیل سرمایه ثابت، رشد اقتصادی، رشد ارزش‌افزوده بخش‌های اقتصادی و رشد اجزای تقاضای نهایی به صورت فصلی می‌باشد. تهیه آمارهای حساب‌های فصلی به منظور بررسی آثار سریع سیاست‌گذاری‌های دولت در رشد اقتصادی و رشد بخش‌های مختلف اقتصادی، ضرورت دارد. حساب‌های ملی فصلی که تا سال ۱۳۸۵ با استفاده از آمار سالانه حساب‌های ملی و شاخص‌های فصلی تهیه می‌شد، برای سال‌های ۱۳۸۶ تاکنون به شیوه‌ای جدید و مستقل از آمار حساب‌های ملی محاسبه گردیده است. بدین ترتیب حساب‌های ملی فصلی تا پاییز ۱۴۰۱ به قیمت‌های ثابت و جاری محاسبه و منتشر شده است.

محاسبه شاخص مقدار بخش‌های صنعت، معدن و کشاورزی

در راستای تهیه حساب‌های ملی فصلی و بر اساس توصیه‌های بین‌المللی موجود، یکی از بهترین روش‌های تهیه ارزش‌افزوده به قیمت‌های ثابت، استفاده از شاخص‌های مقدار می‌باشد. نیاز به شاخصی که گویای دقیق تغییرات تولید یک رشته فعالیت باشد از یک سو و عدم دسترسی به اطلاعات تولید به صورت ثبتي از سوی دیگر، همچنین در نظر گرفتن امکانات موجود در مرکز آمار ایران منجر به این شد که از سال ۱۳۸۸، در آمارگیری‌های قیمت تولیدکننده بخش‌های صنعت و معدن و نیز آمارگیری نمونه‌ای از قیمت محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور، همزمان آمارگیری از مقدار تولید بخش‌های مذکور نیز گنجانده شود. نتایج حاصل از اطلاعات این آمارگیری‌ها، پس از انجام اصلاحات و تکمیل داده‌های مورد نیاز، مورد محاسبه قرار گرفته و نتایج آن به صورت فصلی تا پاییز ۱۴۰۱ و بر اساس سال پایه ۱۳۹۰، در محاسبه ارزش‌افزوده فصلی به قیمت‌های ثابت بخش‌های کشاورزی، معدن (بجز استخراج نفت خام و گاز طبیعی) و صنعت مورد استفاده قرار گرفته است.

حساب اقماری گردشگری

حساب‌های اقماری گردشگری ابزار آماری است که براساس چارچوب آن می‌توان اثرات اقتصادی گردشگری در کشور را در دوره زمانی یک سال اندازه‌گیری کرد. داده‌ها و جداول نهایی منجر به یک تجزیه و تحلیل قوی از اثرات مختلف گردشگری در کل سیستم اقتصاد می‌گردد.

همچنین اصول طراحی این ابزار جدید اقتصادی براساس چارچوبی بنا شده که می‌تواند به عنوان منبعی برای مطالعات اقتصادی قرار گرفته و یک سری تجزیه و تحلیل وسیع اقتصادی اضافه شود. نهایتاً این ابزار (در مقایسه با سیستم حساب‌های ملی) یک چارچوب برای تکمیل کردن اطلاعات پولی و غیر پولی ارائه می‌کند. این مزیت به خصوص جهت گسترش تجزیه و تحلیل گردشگری

از جهت اثرات اقتصادی مفید می‌باشد. این حساب برای اولین بار در سال ۱۳۹۹ بنا به درخواست و تأمین اعتبار وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت و پژوهشکده‌ی آمار به عنوان مجری طرح، اقدامات مربوط را انجام داده است. در این سال، گزارش مقدماتی حساب اقماری گردشگری در ۴ بخش «معرفی جداول حساب اقماری گردشگری»، «منابع آماری برای محاسبه و جداول حساب اقماری گردشگری و دستیابی به اقلام مورد نیاز»، «بررسی وضع موجود و آتی تولید آمارهای مرتبط با گردشگری» و «تجربه کشورهای در تهیه حساب اقماری گردشگری» را با همکاری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تهیه و تدوین نمود. همچنین به منظور تهیه آمارهای مورد نیاز دو طرح «آمارگیری از گردشگران ملی-ویژه حساب اقماری گردشگری» و «آمارگیری از گردشگران ورودی به کشور-ویژه حساب اقماری گردشگری» طراحی و اجرا شد. در سال ۱۴۰۱ در کنار اجرای طرح‌های آماری، سایر فعالیت‌های مربوط به جمع‌آوری اطلاعات و آمارهای مورد نیاز تهیه این حساب به شرح زیر صورت گرفته است:

- تهیه گزارش مربوط به اجرای طرح‌های آمارگیری مرتبط با گردشگری؛
- جلب همکاری ۲۲ دستگاه اجرایی مرتبط با گردشگری و ارتباط با کمیته‌های آمار بخشی مربوطه؛
- تهیه و ارسال پرسشنامه‌های تخصصی برای دستگاه‌های اجرایی مرتبط با گردشگری؛
- تهیه گزارش مربوط به گردآوری اطلاعات ثبتی و
- تهیه گزارش بندهای ۴ و ۵ شرح خدمات قرارداد گردشگری.

محاسبه جدول داده- ستانده

جداول داده- ستانده ابزاری را فراهم می‌کنند تا روابط متقابل بین طیف وسیعی از فعالیت‌های اقتصادی در تفصیلی‌ترین حد ممکن نشان داده شوند. این جدول‌ها بیان می‌کنند هر یک از فعالیت‌های اقتصادی کشور چه محصول‌هایی را تولید می‌کنند و هر یک از محصولات توسط کدام رشته فعالیت‌ها و نهادهای مصرف‌کننده مصرف می‌شوند. از آنجا که مرکز آمار ایران، طبق ماده ۱۰ احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، مرجع رسمی تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی کشور است، این مرکز با به‌کارگیری رویکرد نظام آماری کشور، تهیه جداول داده- ستانده سال ۱۴۰۰ را به صورت آماری و با استفاده از اطلاعات ثبتی دستگاه‌های اجرایی و طرح‌های آمارگیری، با توجه به نیاز برنامه‌ریزان، سیاستگذاران و تصمیم‌گیران در این حوزه، از سال ۱۳۹۹ در دستور کار خود قرار داده است و اقدامات انجام شده به قرار ذیل است:

- تشکیل جلسات کارشناسی: با تشکیل ۳۵ جلسه و ۳۲۳ مصوبه به مسایل گروه‌ها و بخش‌های اقتصادی پرداخته شد. در این جلسات، با بررسی ساختار فعالیت‌های اقتصادی ایران تعداد بخش‌های جدول تعیین گردید. همچنین، بررسی اقلام اطلاعاتی و مطابقت آنها با بخش‌های جدول بمنظور دریافت اطلاعات ثبتی و تعیین اقلام آماری مورد نیاز جدول داده- ستانده به منظور پرسش در طرح‌های آمارگیری انجام پذیرفت؛
- بررسی منابع آماری مورد نیاز جداول داده-ستانده سال ۱۴۰۰: منابع عمده تأمین اطلاعات مورد نیاز تهیه جدول داده-ستانده سال ۱۴۰۰ به شرح زیر می‌باشد:

- طرح‌های آمارگیری: برای تدوین جدول داده-ستانده سال ۱۴۰۰، تعداد ۷۷ طرح آماری جامع و تفصیلی (علاوه بر طرح‌های جاری مرکز آمار ایران برای تهیه حساب‌های ملی و منطقه‌ای) با حدود ۱۵۰۰ نمونه اجرا گردید. به عنوان مثال، طرح آمارگیری تفصیلی خدمات کشاورزی، طرح آمارگیری از بهره‌برداری‌های پرورش زنبور عسل، طرح آمارگیری از واحدهای پرورش قارچ خوراکی کشور، طرح آمارگیری تفصیلی از گاو‌داری‌های صنعتی کشور، طرح آمارگیری از کارگاه‌های ارائه‌دهنده خدمات مرتبط با محیط‌زیست، طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی با ۱۰ کارکن و بیشتر، طرح آمارگیری از کارگاه‌های عمده‌فروشی و خرده‌فروشی و...؛
- جمع‌آوری اطلاعات به صورت ثبتی از دستگاه‌های خاص، ویژه جدول داده-ستانده ۱۴۰۰: تعداد ۲۲۳۲ پرسشنامه ثبتی برای آمارگیری از دستگاه‌های خاص طراحی گردید سپس، با پیگیری‌های متعدد از استان‌ها و دستگاه‌ها پرسشنامه‌ها در حال تکمیل و ارسال به مرکز آمار ایران می‌باشد و طی چندین مرحله بررسی و ارجاع مجدد، بخش زیادی از پرسشنامه‌ها برای تهیه ساختار سطرها و ستون‌ها نهایی و تأیید شده است.
- اطلاعات مربوط به آمارهای ثبتی و صورت‌های مالی وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها و مراکز متعدد دیگر؛
- طراحی سطر و ستون جداول: با توجه به در دسترس بودن داده‌ها، سطح جزئیات مورد استفاده در حساب‌های ملی، اهمیت استراتژیک برخی از کالاها و فعالیت‌ها تعداد ۱۶۶ سطر (محصول) و ۱۱۳ ستون (رشته فعالیت) در جداول عرضه و مصرف داده - ستانده ۱۴۰۰ تعیین گردی؛
- طراحی پرسشنامه: با توجه به بخش‌های مختلف اقتصادی، پرسشنامه‌ها با شیت‌های مجزای پرداختی‌ها، دریافتی‌ها، موجودی انبار، تحقیق و توسعه، تشکیل سرمایه و جبران خدمات بالغ بر ۴۰۰ قلم طراحی گردید؛
- تهیه راهنمای مأمور آمارگیر طرح‌های ویژه جداول داده - ستانده؛
- برگزاری سمینارهای آموزشی برای استان‌ها و دستگاه‌های اجرایی و
- پیگیری پرسشنامه‌ها و مراجعه به استان‌های مختلف در جهت نظارت بر فرایند کار.

سایر فعالیت‌های مربوط به تولید آمار

فهرست آمارهای رسمی ایران

امروزه برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری مبتنی بر آمارهای صحیح، دقیق و بهنگام یکی از رموز توسعه و پیشرفت کشورها به‌شمار می‌رود. مقایسه روند توسعه یافتگی در کشورهای مختلف بیانگر این واقعیت است که میزان پیشرفت و توسعه با کیفیت و گستردگی نظام تولید آمار و اطلاعات، ارتباط تنگاتنگ و مستقیمی دارد. به عبارت دیگر، کیفیت و کمیت دستاوردهای نظام آماری نه تنها یکی از مهم‌ترین شاخص‌های توسعه یافتگی کشورها به‌شمار می‌رود، بلکه به‌طور متقابل اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای کشور نیز بدون در اختیار داشتن آمار و اطلاعات کافی، دقیق و بهنگام امکان‌پذیر نیست.

مرکز آمار ایران به‌عنوان یگانه مرجع رسمی نظام ملی آماری ایران و به‌عنوان یک نهاد حاکمیتی بی‌طرف، بنا به تکلیف "برنامه ملی سوم توسعه آمار کشور" و با هدف یکپارچه‌سازی، ساماندهی، حذف موازی‌کاری و ظرفیت‌سازی در نظام ملی آماری ایران در تعامل با کمیته‌های آماربخشی دستگاه‌های اجرایی اقدام به تهیه فهرست آمارهای رسمی ایران نموده است. این فهرست حاوی عناوین و مشخصات شناسنامه‌ای آمارهای رسمی ایران است. این فهرست حالت پویا داشته و در نسخه اول این فهرست صرفاً آمارهایی قرار

داده شده است که در حال حاضر در چرخه تولید آمار و اطلاعات نظام آماری کشور برای آنها عدد وجود دارد و در سال‌های آتی، با توجه به نیازهای آماری اعلام شده از سوی دستگاه‌های اجرایی، شاخص‌های جدیدی که وارد چرخه تولید آمار و اطلاعات کشور می‌شوند، در صورت تأیید شورای عالی آمار، وارد فهرست آمارهای رسمی ایران می‌شوند.

اولین فهرست در تاریخ ۶ اردیبهشت ۱۴۰۰ به تصویب شورای عالی آمار رسید. در سال ۱۴۰۱ بازنگری فهرست مذکور و تهیه سامانه جمع‌آوری و اطلاع‌رسانی اطلاعات شناسنامه آمارهای رسمی در دستور کار قرار گرفت. در این سال، «سامانه شناسنامه فهرست آمارهای رسمی» تهیه و اطلاعات شناسنامه‌های سال ۱۴۰۰ وارد سامانه شد.

تولید نرم افزارهای طرح‌های آماری

سیستم‌های برداشت داده به منظور تبدیل اطلاعات جمع‌آوری شده در طرح آماری به قالبی قابل تفسیر توسط رایانه استفاده می‌شوند. روش‌های مختلف برداشت داده عبارتند از:

- داده‌آمایی توسط صفحه کلید (از روی کاغذ یا تصویر)؛
- اسکن نوری (ICR، OCR، OMR)؛
- دستگاه همراه (Tablet، PDA) و
- بر مبنای اینترنت.

مرکز آمار ایران در مقاطع زمانی مختلف از این روش‌ها به منظور برداشت داده‌ها استفاده کرده است. با توجه به تعدد طرح‌های آماری و امکانات جدید فناوری، از ابتدای سال ۱۳۹۲ سامانه سیجاد (سامانه یکپارچه جمع‌آوری الکترونیکی داده‌ها) بستر اصلی تولید نرم‌افزارهای ورود و کنترل اطلاعات طرح‌های آماری شده است.

سامانه یکپارچه جمع‌آوری الکترونیکی داده‌ها (سیجاد)، بستری مناسب جهت ارتقای سطح فناوری اطلاعات در مرکز به وجود آورده است و هدف آن استفاده از ابزارهای الکترونیکی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری به منظور جمع‌آوری داده‌ها و در اختیار داشتن ابزار نرم‌افزاری با یک الگوی جامع، جهت جوابگویی به تمام طرح‌های متنوع و نیز سرشماری‌ها می‌باشد. مزایای این سامانه برای مرکز عبارت است از:

- عدم نیاز به مصرف کاغذ و چاپ انبوه پرسشنامه‌ها و استفاده از ابزار سخت‌افزاری تبلت به عنوان جایگزین پرسشنامه در طرح‌های مختلف؛
- حذف ابزارهای متعدد و پراکنده نرم‌افزاری مختلف و به کارگیری یک بستر نرم‌افزاری واحد؛
- ارتقای کیفیت داده‌ها و کاهش زمان انتشار نتایج و
- رعایت الزامات سیستم مدیریت امنیت اطلاعات^۱.

^۱ Information Security Management System (ISMS)

اهم فعالیت‌های مرکز آمار ایران در حوزه زیرساخت نرم‌افزاری جمع‌آوری داده‌های طرح‌های آماری در سال ۱۴۰۱ عبارتند از:

- توسعه و نگهداشت سیستم؛
- تولید مستند راهنمای سامانه؛
- توسعه زیرساخت سامانه جمع‌آوری داده‌های طرح‌های آماری برای جمع‌آوری داده‌ها به صورت تلفنی و اینترنتی (خودتکمیلی) به منظور رعایت پروتکل‌های بهداشتی و رعایت فاصله اجتماعی در مرحله جمع‌آوری داده‌های طرح‌های آماری؛
- اجرای آزمایشی یک طرح با استفاده از نسخه اول نرم‌افزار جمع‌آوری اینترنتی (خود تکمیلی)؛
- تهیه سند تحلیل بسته نرم‌افزار جمع‌آوری اینترنتی (خود تکمیلی) و تولید نسخه اولیه کدها؛
- تهیه سند تحلیل ماژول و تولید کدهای مربوطه درخصوص بسته نرم‌افزاری انجام طرح به صورت تلفنی؛
- تأمین، توسعه و پشتیبانی نرم‌افزارهای حساب‌های منطقه‌ای، سامانه استانی سالنامه آماری، سیستم مدیریت و ارزیابی کیفیت، سیستم رصد برنامه ملی آمار، سامانه ارزیابی استان، سامانه اتوماسیون گام، سامانه خدمات فاوا و سامانه مانیتورینگ بینا، سیستم کتابخانه دیجیتال (نوسا)، زیرساخت سرویس‌های الکترونیکی داخلی مرکز، سامانه آموزش ایده، سامانه ایمن‌یار، سامانه تعاریف و مفاهیم آماری، سامانه سری‌زمانی، زیرساخت نرم‌افزاری سیجاد، زیرساخت نرم‌افزاری سامانه کدگذاری اتوماتیک، درگاه ملی آمار، سامانه سیجاد؛
- اقدامات لازم امنیتی بر روی سامانه‌های تحت وب پس از انجام تست نفوذپذیری؛
- تهیه مستندات ویدیویی جهت انتقال دانش سامانه‌های تعاریف و مفاهیم، کدگذاری در سامانه کدگذاری ecoding.sci.org.ir، طرح جامع نظارت، بخش داده پرت هزینه و درآمد، کنترل فایل جغرافیایی؛
- نهایی‌سازی سامانه جامع نظارت طرح‌های آماری و نظارت همه طرح‌ها در این بستر؛
- طراحی و تولید بخشی از سامانه نظارت طرح‌ها و آماده‌سازی آن برای اجرای آزمایشی؛
- تدوین و ارائه ویرایش‌های اول و دوم مستند تحلیل سامانه شناسنامه شاخص‌های آماری؛
- بررسی مستندات و بررسی امکان اصلاح پلاگین ارسال پیامک و تغییرات ثبت نام و احراز تأیید آن از طریق ایمیل فروشگاه اینترنتی؛
- طراحی و پیاده‌سازی سامانه جامع سالنامه آماری کشوری و استان‌ها و اجرای آزمایشی سالنامه استانی در بستر جدید؛
- انتقال کامل نرم‌افزار جمع‌آوری داده‌های طرح هزینه و درآمد خانوارها به بستر جدید سیجاد و اجرای ۴ فصل در بستر جدید؛
- تهیه مستند تحلیل سامانه جامع سالنامه آماری کشوری و استان‌ها؛
- تهیه بیش از ۱۲ نرم‌افزار استخراج طرح‌های اجرا شده در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ و
- توسعه انبارداده و کیوب اطلاعاتی طرح نیروی کار سال‌های ۸۴ تا ۱۴۰۱.

استقرار نظام جامع مدیریت کیفیت در مرکز آمار ایران

استقرار «نظام جامع مدیریت کیفیت در مرکز آمار ایران» نیز همسو با استقرار «چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری» در مرکز آمار ایران و بر اساس آیین‌نامه‌ها مربوط به نظام آماری انجام می‌شود. این اقدامات شامل موارد زیر است:

تهیه آیین‌نامه حفظ محرمانگی در مرحله انتشار آمارها:

در راستای اجرای محور ۸ (حفظ محرمانگی آمارها) آیین‌نامه مذکور، پیش‌نویس «دستورالعمل حفظ محرمانگی در مرحله انتشار آمارها» تهیه و برای نظرخواهی به دفاتر مرکز آمار ارسال شد.

دریافت نشان اهتمام به کیفیت آمارهای رسمی مرکز آمار ایران

مرکز آمار ایران با ۱۶۷ متغیر/شاخص (۳۳.۵ درصد) در فهرست آمار رسمی، دارای بیشترین آمار در این فهرست است. در حال حاضر با تشکیل کارگروه‌های اهتمام به کیفیت در مرکز آمار ایران، موضوع تهیه مستندات مورد نیاز برای دریافت نشان اهتمام به کیفیت در مرکز آمار ایران دنبال می‌شود. پیش از ارسال مستندات به کمیته فنی کیفیت آمارهای نظام آماری، مستندات مرتبط توسط همکاران دبیرخانه کیفیت با دقت مورد بررسی قرار می‌گیرد تا مستندات ارجاعی به کمیته فنی دارای کمترین مشکل باشد. با توجه به این‌که نشان کیفیت برای آمارهای مندرج در تقویم انتشار ۱۴۰۰ در اولویت قرار گرفته است، در حال حاضر تعداد ۱۲۷ متغیر/شاخص مرکز در دستور دریافت گواهی‌نامه اهتمام به کیفیت قرار گرفته است.

اقدامات بهبودی در راستای دریافت نشان اهتمام به کیفیت

طبق الزامات نشان اهتمام به کیفیت، وجود فراداده‌های آماری در کنار آمارها، یکی از ضروریات دریافت این سطح از نشان است. بر این اساس، مشکلات مرکز آمار در زمینه ارائه فراداده‌ها به کاربران شناسایی و در حال حاضر در اکثر نشریات و فایل‌های اکسل، فراداده‌ها برای استفاده کاربران و درک بهتر آمارهای ارائه شده، قابل دسترس است.

بررسی و تأیید شناسنامه‌های فهرست آمارهای رسمی مرکز آمار ایران

بررسی شناسنامه‌های متغیرهای آمارهای رسمی مرکز آمار ایران و فهرست آمارهای رسمی ۱۴۰۰ ارسالی به کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار در راستای اجرای محور ۷ (به‌کارگیری استانداردهای آماری) و بررسی تعاریف آن در تطابق با تعاریف استاندارد مندرج در سامانه تعاریف مرکز آمار ایران

استقرار و پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی

چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری بر اساس آیین‌نامه‌های مرتبط با «ارزیابی کیفیت آمارهای رسمی» و اعطای نشان کیفیت، در دستگاه‌های اجرایی دنبال می‌شود. در راستای اجرای ماده ۶ برنامه ملی توسعه آمار کشور و ارزیابی کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری، «آیین‌نامه کیفیت آمارهای رسمی» در تاریخ ۱۴۰۰/۰۲/۰۶ به تصویب شورای عالی آمار رسید. طبق این آیین‌نامه، آمارهای رسمی بر اساس «چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری ایران» در سه سطح از نشان کیفیت مورد ارزیابی قرار می‌گیرند که عبارتند از «گواهی‌نامه اهتمام به کیفیت»، «گواهی‌نامه تعهد به کیفیت» و «گواهی‌نامه تضمین کیفیت» که «گواهی‌نامه تضمین کیفیت» بالاترین سطح از سطوح نشان کیفیت است. طبق تبصره ۱ ماده ۱۲ این آیین‌نامه، تمام دستگاه‌های اجرایی متولی آمارهای رسمی موظف هستند حداکثر تا یک سال پس از ابلاغ این آیین‌نامه، «گواهی‌نامه اهتمام به کیفیت» را برای تمامی آمارهای رسمی خود اخذ نمایند. در این راستا، شرایط و ضوابط دریافت گواهی‌نامه اهتمام به کیفیت تهیه و با عنوان «آیین‌نامه اجرایی صدور گواهی‌نامه اهتمام به کیفیت آمارهای رسمی» به تصویب شورای سیاستگذاری کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری قرار گرفت و در ۱۴۰۰/۰۸/۲۲ توسط ریاست محترم مرکز آمار ایران و رئیس شورای سیاستگذاری کیفیت به تمام دستگاه‌های

اجرایی ابلاغ شد. طبق آیین‌نامه مذکور، کمیته فنی کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری، فعالیت‌های کارشناسی مرتبط با ارزیابی درخواست‌ها را بر عهده دارد.

اعطای نشان کیفیت آمارهای رسمی

از زمان ابلاغ آیین‌نامه اجرایی صدور گواهی‌نامه اهتمام به کیفیت تا پایان سال ۱۴۰۱، تعداد ۸ دستگاه اجرایی درخواست رسمی را به دبیرخانه کیفیت آمارهای رسمی ارسال کرده‌اند.

دبیرخانه کیفیت آمارهای رسمی با تشکیل کارگروه‌های تخصصی و همچنین برگزاری جلسات کارشناسی کمیته فنی، مستندات دریافتی از دستگاه‌های اجرایی متقاضی را مورد بررسی قرار داده است. این اقدام منجر به بهبود کیفیت آمارهای رسمی در نظام آماری کشور خواهد شد. دستگاه‌های اجرایی بررسی شده در سال ۱۴۰۱ شامل دستگاه‌های زیر است:

- گمرک ج.ا.ا.
- شرکت توانیر
- شرکت پست ج.ا.ا.
- سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی
- آبفا
- ساتبا

ارزیابی کیفیت طرح‌های آماری

ارزیابی کیفیت به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف طرح‌های آمارگیری و بهبود کیفیت آنها انجام می‌شود. در سال ۱۴۰۱، ارزیابی کیفیت طرح‌های زیر انجام شده است.

تهیه گزارش ارزیابی کیفیت آمارگیری نیروی کار و ...

گزارش ارزیابی کیفیت آمارگیری نیروی کار - بهار ۱۴۰۱ اولین گزارش کامل در زمینه ارزیابی کیفیت طرح آمارگیری نیروی کار است. در این گزارش سعی شده است تا کیفیت، از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گیرد. ساختار گزارش بر اساس ساختار گزارش‌های بین‌المللی، خصوصاً گزارش «اداره آمار اتحادیه اروپا در زمینه ارزیابی کیفیت آمارگیری نیروی کار ۲۰۲۰» بوده است. در این گزارش علاوه بر بررسی درستی آمارها از بعد خطای نمونه‌گیری (شامل شاخص‌های «واریانس»، «ضریب تغییرات» و «اثر طرح»)، به بررسی خطاهای غیرنمونه‌گیری نیز پرداخته شده است. خطاهای غیر نمونه‌گیری مورد بررسی در این گزارش شامل «خطای ادیت و جانپی»، «خطای اندازه‌گیری»، «خطای کدگذاری» و «خطای بی‌پاسخی» است. این طرح، اولین طرحی است که پس از استقرار سامانه سیجاد، فایل اولیه داده‌های آن بر اساس لاگ سیستم استخراج شد و امکان بررسی تأثیرات ادیت و جانپی بر شاخص‌های اصلی نیروی کار را امکان‌پذیر نمود. در زمینه خطای اندازه‌گیری، با استفاده از فرم‌های نظارتی تکمیل شده توسط کارشناسان طرح در استان، به موضوع «خطای آمارگیر و پاسخگو» پرداخته شده است. همچنین شاخص جدید «پاسخگوی نیابتی» محاسبه شده است که یکی از شاخص‌های مهم در زمینه خطای اندازه‌گیری است. خطای عدم تکمیل پرسشنامه و بی‌پاسخی، از موضوعات دیگری است که در بخش

خطای غیر نمونه‌گیری به آن پرداخته می‌شود. در سال ۱۴۰۱ گزارش فصل‌های بهار، تابستان و پاییز طرح مذکور تهیه و در اختیار ذی‌نفعان قرار گرفت.

عناوین دیگر طرح‌های آمارگیری که گزارش ارزیابی کیفیت برای آنها تهیه شده است، عبارت است از:

- شاخص کیفیت طرح آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور اجرای سال ۱۴۰۰
- شاخص کیفیت طرح ۹ گانه آمارگیری از کارگاه‌های حمل‌ونقل سال ۱۳۹۹
- شاخص کیفیت طرح آمارگیری از شناورهای خصوصی سال ۱۴۰۰
- شاخص کیفیت طرح آمارگیری کارگاهی اقماری گردشگری سال ۱۴۰۰
- محاسبه شاخص‌های کیفیت طرح هزینه و درآمد خانوار شهری و روستایی سال ۱۴۰۰
- محاسبه شاخص‌های کیفیت آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش صنعت
- محاسبه شاخص‌های کیفیت آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش معدن
- محاسبه شاخص‌های کیفیت آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات
- محاسبه شاخص‌های کیفیت آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات کشاورزی
- محاسبه شاخص‌های کیفیت آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات گاوداری‌های صنعتی
- محاسبه شاخص‌های کیفیت آمارگیری از قیمت تولیدکننده مرغداری‌های صنعتی
- محاسبه شاخص‌های کیفیت آمارگیری از قیمت نهاده‌های ساختمان‌های مسکونی شهر تهران
- محاسبه شاخص‌های کیفیت آمارگیری از قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری
- محاسبه شاخص‌های کیفیت آمارگیری از قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی
- ارزیابی کیفی داده‌های ارسالی استان‌ها برای حساب‌های منطقه‌ای

تهیه گزارش ارزیابی کیفیت آموزش طرح‌های آمارگیری

از آنجا که آموزش یکی از مراحل مهم آمارگیری‌ها محسوب می‌شود، ارزیابی این مرحله بر اساس نمرات آموزش‌گیرندگان در آزمون انجام می‌شود. با توجه به آموزش‌های برگزار شده در استان برای رده‌های اجرایی، گزارش ارزیابی کیفیت طرح‌های آمارگیری زیر انجام شد:

- آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر_ ۱۴۰۱؛
- آمارگیری از کارگاه‌های تحقیق و توسعه؛
- آمارگیری از باغدارهای کشور؛
- آمارگیری از کارگاه‌های بخش بازرگانی (ویژه جداول داده-ستانده)؛
- طرح هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی؛
- طرح نیروی کار؛
- طرح آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک و سنگین و

- طرح آمارگیری از گاوداری‌های صنعتی کشور.

تدوین و توسعه استانداردهای آماری مورد نیاز نظام آماری ایران

استانداردهای آماری مجموعه جامعی از توصیه‌ها و رهنمودها را برای تولید آمار فراهم می‌کند. بند «و» ماده ۳ قانون تأسیس مرکز آمار ایران، «تهیه تعاریف، تعیین مفاهیم، معیارها و طبقه‌بندی‌های آماری» به عهده این مرکز گذاشته شده است. به منظور اجرای این وظیفه؛ مرکز آمار ایران اقدامات ذیل را به انجام رسانده است:

پیاده‌سازی و بازنگری طبقه‌بندی‌های بین‌المللی آماری

استفاده از آمار و اطلاعات گردآوری شده از سرشماری‌ها و طرح‌های مختلف آماری زمانی میسر است که داده‌ها با بهره‌مندی از سیستمی منظم و منطقی طبقه‌بندی شوند. به همین منظور طبقه‌بندی‌های آماری به عنوان چارچوبی استاندارد و مقایسه‌پذیر برای معرفی منظم جریان‌های اقتصادی و نیز به منزله ابزاری مطمئن برای نشان دادن کمبودها و نقایص آمار و اطلاعات به کار می‌رود و از دیرباز مورد توجه جوامع و سازمان‌های بین‌المللی بوده است؛ از این‌رو برای پدیده‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی طبقه‌بندی‌های مشخصی تهیه و استفاده از آنها را به کشورهای عضو توصیه نموده‌اند. این مرکز به عنوان مرجع رسمی آمار کشور و به منظور اجرای ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران، پیاده‌سازی و بازنگری طبقه‌بندی‌های آماری را مورد توجه خاص قرار داده است. فعالیت‌های انجام شده در این بخش به شرح زیر می‌باشد:

■ تهیه جداول تطبیقی طبقه‌بندی‌ها

بر اساس نیازهای متعدد کاربران به تطبیق میان طبقه‌بندی‌های کالایی و طبقه‌بندی فعالیت، تدوین جدول مقایسه‌ای در دستور کار قرار گرفت و طی مکاتبه با وزارت صمت و گمرک، برگزاری جلسات و بررسی منابع بین‌المللی، تطبیق HS2017 با CPC2 و CPC2.1؛ تطبیق CPC2.1 و CPC2.1 با ISIC4؛ تطبیق HS2017 با ISIC4 تهیه و در درگاه ملی آمار قرار داده شد.

■ تهیه دستورالعمل ثبت و کدگذاری محصولات با استفاده از CPC برای استفاده در طرح‌های داده-ستانده

طبقه‌بندی محوری محصولات (CPC)، طبقه‌بندی جامعی از محصولات است که کالاها و خدمات را پوشش می‌دهد. این طبقه‌بندی به منظور ارائه یک استاندارد جهانی برای گردآوری و فهرست کردن انواع داده‌هایی که نیازمند به جزئیات محصول هستند، مانند تولید صنعتی، حساب‌های ملی، فعالیت‌های خدماتی، تجارت داخلی یا خارجی کالا، تجارت بین‌المللی خدمات، موازنه پرداخت‌ها، مصرف و آمارهای قیمت مورد نظر بوده است. کدگذاری عبارت از تخصیص کدهای عددی یا حرفی از پیش تعیین‌شده، در قالب طبقه‌بندی‌های استاندارد به جواب‌های تشریحی و باز پاسخ‌گویان در آمارگیری‌ها است. از آنجائی‌که کدگذاری فرایندی پیچیده و بسیار تخصصی است باید توسط کدگذاران آموزش دیده و مجرب انجام شود. این دستورالعمل به منظور هدایت و راهنمایی مأموران آمارگیر در خصوص نحوه ثبت دقیق و صحیح کالاها و خدمات و آموزش کدگذاران برای کدگذاری محصولات مندرج در پرسشنامه‌های طرح‌های آمارگیری تدوین شده است.

■ آموزش کدگذاران طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی کشور- ۱۴۰۱

به دلیل وجود سؤالات باز در خصوص کالاهای و خدمات درج شده در پرسشنامه طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی کشور- ۱۴۰۱ کدگذاری بر اساس طبقه‌بندی CPC در سطح گسترده‌تری نسبت به سنوات گذشته انجام شد، بنابراین آموزش کدگذاران این طرح در دو مرحله به استان‌ها انجام شد.

■ تهیه مستند تحلیل نیازمندی‌های «سامانه کدگذاری داده‌های آماری»

فعالیت کدگذاری که یکی از گام‌های مراحل پردازش و استخراج محسوب می‌شود، در سرشماری‌ها و طرح‌های آمارگیری تا قبل از سال ۱۳۸۰ به صورت دستی انجام می‌شد به این معنی که کدگذار با استفاده از نشریه فیزیکی طبقه‌بندی، شرح موردنظر را از بین تمام شرح و کدهای نشریه جستجو کرده و کد آن را پیدا می‌کرد و در فرم پرسشنامه کد را درج می‌نمود. از این رو فعالیتی زمان‌بر و هزینه‌بر بود. اما پیشرفت فناوری و حضور کامپیوتر، ابزار جدیدی در کدگذاری ارائه کرد که با طراحی سامانه و نرم‌افزار کدگذاری و استفاده از آنها در فرایند پردازش و استخراج داده‌های جمع‌آوری شده، تحول بزرگی در این زمینه ایجاد شد. در مرکز آمار ایران برای اولین بار در سرشماری کارگاهی سال ۱۳۸۱ نرم‌افزار کدگذاری طراحی و برای کدگذاری اطلاعات، تلفیقی از کدگذاری خودکار و کدگذاری نرم‌افزاری با کمک اپراتور (CAC) استفاده شد. در سرشماری‌های بعدی نیز سامانه‌های کدگذاری طراحی و توسعه داده شدند ولیکن کاربرد آنها محدود به سرشماری‌ها بود و فقدان یک سامانه کدگذاری جامع که نیاز کدگذاری طرح‌های آمارگیری و ثبت‌های دستگاه‌های اجرایی را نیز پوشش دهد همواره حس می‌شد. از اینرو با توجه به تجارب موجود و فعالیت‌های متعددی که در زمینه طراحی نرم‌افزارهای کدگذاری، سامانه جستجوی کد، توسعه و آزمایش شیوه‌های کدگذاری هوشمند و تهیه کلیدواژه‌های طبقه‌بندی‌ها برای استفاده در بانک اطلاعاتی کدگذاری هوشمند انجام شده بود، نیازمندی‌های یک سامانه جامع تدوین و در سال ۱۴۰۱ نهایی شد که برنامه طراحی و استقرار آن در سال ۱۴۰۲ محقق خواهد شد.

■ کنترل کیفیت کدگذاری طرح نیروی کار

عملیات کدگذاری مانند سایر فعالیت‌های سرشماری عاری از خطا نیست. خطای کدگذاری یکی از خطاهای پردازش و در کل نوعی خطای غیرنمونه‌گیری محسوب می‌شود. برای تعیین کیفیت کدگذاری اطلاعات طرح نیروی کار فصول بهار، تابستان و پاییز ۱۴۰۱، نمونه‌ای به صورتی تصادفی از اطلاعات مربوط به شغل، فعالیت اصلی محل کار و رشته تحصیلی (در بخش ویژگی‌های اشتغال در شغل اصلی) انتخاب شد و از شیوه کدگذاری دستی (از طریق جستجوی کد در «سامانه جستجوی کد» و ورود آن توسط اپراتور) برای کدگذاری مجدد به کار گرفته شد، سپس مغایرت کدهای اختصاص داده شده در استان با کدهای جدید، استخراج و در قالب گزارش‌های کنترل کیفیت کدگذاری تدوین شد. بر اساس نتایج این گزارش‌ها، خطاهای عمده مأموران و کدگذاران استان‌ها شناسایی شده و برنامه آموزش‌های تکمیلی در دستور کار قرار گرفت.

■ بررسی و اظهارنظر در خصوص پیش‌نویس طبقه‌بندی ISIC 5

یکی از طبقه‌بندی‌های مرجع که کاربرد گسترده‌ای در طرح‌ها و گزارش‌های آماری در سطح ملی و بین‌المللی دارد، طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی است. نسخه آخر طبقه‌بندی مذکور توسط کمیسیون آمار سازمان ملل در سال ۲۰۰۸ مورد بازنگری قرار گرفته و در حال حاضر در کشورها استفاده می‌شود. با توجه به گذشت مدت زیاد از آخرین بازنگری و تغییرات عمده‌ای که به دلیل تحولات

تکنولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی ایجاد شده است، کمیته کارشناسی سازمان ملل متحد در طبقه‌بندی‌های بین‌المللی آماری، بازنگری نسخه ۵ طبقه‌بندی (ISIC-5) را در دستور کار قرار داده، در مرحله اول ساختار طبقه‌بندی در سطوح بخش (کدهای الفبایی)، قسمت (کدهای دو رقمی) و گروه (کدهای سه رقمی) را در مارس ۲۰۲۲ به تأیید کمیسیون آمار سازمان ملل متحد رسانده است. در مرحله دوم نیز بازنگری سطح چهار طبقه‌بندی (طبقات) را شروع نموده است. بر همین اساس در بهمن ماه ۱۴۰۱ پرسشنامه نظرخواهی در خصوص کدهای چهار رقمی به مراکز آماری کشورها ارسال شد. مرکز آمار ایران نیز طی مکاتبه با دستگاه‌های اجرایی، ارائه پرسشنامه و راهنمایی‌های لازم برای بررسی ساختار جدید، نظرات نظام آماری را جمع‌آوری کرده و با توجه به خلاها و نیازهای موجود در نسخه حاضر، موارد به بخش آماری سازمان ملل (UNSD) ارسال نمود.

■ مشاوره به دستگاه‌های اجرایی برای استفاده از طبقه‌بندی‌های استاندارد

با توجه به گسترش نیاز به استفاده از طبقه‌بندی‌های استاندارد و مصوبه‌ها و تکالیف تعیین شده در حوزه تبادل داده، طی سال ۱۴۰۱ جلسات و نشست‌های کارشناسی در دستگاه‌های اجرایی مختلف در این زمینه برگزار شده و به دلیل وظیفه قانونی مرکز در تدوین و ارائه استانداردها و فعالیت‌هایی که در این حوزه انجام داده است، مشارکت و عضویت در کارگروه‌ها مدنظر بوده است. نمونه‌هایی از حضور همکاران مرکز در نشست‌ها و مشاوره‌های انجام شده به شرح زیر می‌باشد:

- جلسات اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی در زمینه کد فعالیت اقتصادی اتحادیه‌ها و نحوه دسته‌بندی و تعریف کدهای تفصیلی در حوزه فعالیت‌های تحت پوشش هر اتحادیه؛
- جلسات مرکز ملی پایش و تسهیل کسب و کار وزارت امور اقتصادی و دارایی در زمینه استفاده از طبقه‌بندی ISIC4 در درگاه ملی مجوزهای کشور؛
- جلسه مؤسسه کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در زمینه تکمیل بانک مشاغل ایران بر اساس طبقه‌بندی بین‌المللی مشاغل ISCO و
- جلسه کمیته آمار بخشی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در خصوص معرفی ساختار ISIC5 و تغییرات کدهای ارتباطات نسبت به نسخه ۴ طبقه‌بندی.

■ بازنگری طبقه‌بندی وظایف دولت (COFOG)

طبقه‌بندی وظایف دولت یا COFOG، امکان بررسی روند مخارج دولت را در طول زمان برحسب وظایف یا اهداف خاص فراهم می‌کند. آخرین نسخه این طبقه‌بندی در سال ۱۹۹۹ ارائه شده و تا کنون بازنگری از سوی اداره آمار سازمان ملل ارائه نشده است. از آنجا که نسخه ملی این طبقه‌بندی در سال ۱۳۸۲ تدوین شده بود، در سال ۱۴۰۱ برنامه بازنگری ترجمه و فهرست مصادیق آن در دستور کار قرار گرفت و طی هماهنگی با سازمان برنامه و بودجه کشور، فهرست وظایف دستگاه‌های اجرایی در قالب برنامه و فعالیت‌های مندرج در قانون بودجه مورد بررسی قرار گرفت.

ترجمه نسخه بین‌المللی این طبقه‌بندی در درگاه ملی آمار برای استفاده کاربران قرار داده شده و نسخه جدید ملی در سال ۱۴۰۲ تدوین و منتشر خواهد شد.

تهیه فیلم آموزشی طبقه‌بندی ISIC

به دلیل اهمیت و کاربرد گسترده طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی (ISIC) در کنار فایل‌های آموزشی و مشاوره‌هایی که در سنوات گذشته برای استفاده از این طبقه‌بندی تهیه شده است، تهیه یک فیلم آموزشی حاوی موشن گرافیک، نریشن و ... را در برنامه کاری خود قرار داد که بخشی از آن در سال ۱۴۰۱ آماده شده است.

استانداردسازی تعاریف و مفاهیم آماری

بخش مهمی از اختلاف‌های موجود در نتایج آمارگیری‌ها و گزارش‌های آماری مشابه در کشور، ناشی از یکسان نبودن تعاریف و مفاهیم آماری مورد استفاده در دستگاه‌های تولیدکننده آمار است که این موضوع موجب بروز مشکلات متعددی از قبیل مقایسه‌ناپذیری و جمع‌ناپذیری آمارها در سطح ملی و بین‌المللی، اتلاف منابع مالی و انسانی و در نهایت کاهش اعتماد عمومی نسبت به آمار منتشر شده می‌شود. علاوه بر این تغییر متوالی تعاریف واژه‌های اقلام آماری موجب مقایسه‌ناپذیری در طول زمان و ناپیوستگی در سری زمانی اقلام آماری می‌شود. ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران و بند «د» ماده ۵ برنامه سوم ملی آمار کشور، مرکز را موظف به تهیه تعاریف و مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و سایر استانداردهای آماری با همکاری دستگاه‌های اجرایی نموده است. از این‌رو استانداردسازی تعاریف و مفاهیم آماری دستگاه‌های اجرایی و مرکز، از جمله اهداف عملیاتی سالانه مرکز در نظر گرفته می‌شود. در سال ۱۴۰۱ استانداردسازی تعاریف فهرست آمارهای رسمی و سالنامه آماری کشور به تفکیک ۳۳ دستگاه اجرایی در دستور کار قرار گرفت و با مشارکت نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مرتبط در هر بخش تهیه و بازنگری تعاریف انجام شد که در نهایت تعریف ۵۲۷ واژه آماری استاندارد و در سامانه ملی تعاریف و مفاهیم بارگذاری شده است.

جدول ۳- تعاریف استاندارد شده به تفکیک بخش

ردیف	نام بخش و دستگاه	واژه نهایی شده
۱	بانک مرکزی	۲۲
۲	بنیاد شهید و امور ایثارگران	۳
۳	سازمان امور اداری و استخدامی	۲۱
۴	سازمان انرژی اتمی	۱
۵	سازمان برنامه و بودجه کشور	۴
۶	سازمان بهره‌وری ایران	۳
۷	سازمان ثبت احوال کشور	۴
۸	سازمان حفاظت محیط زیست	۶
۹	سازمان نقشه‌برداری کشور	۲
۱۰	ستاد مبارزه با مواد مخدر	۲
۱۱	صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران	۲
۱۲	کمیته امداد امام خمینی	۲

ردیف	نام بخش و دستگاه	واژه نهایی شده
۱۳	مرکز آمار ایران	۹۱
۱۴	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۲۶
۱۵	وزارت امور اقتصادی و دارایی	۸۶
۱۶	وزارت آموزش و پرورش	۹
۱۷	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۱۷
۱۸	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۸
۱۹	وزارت جهاد کشاورزی	۶۸
۲۰	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۴
۲۱	وزارت راه و شهرسازی	۴۲
۲۲	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۴
۲۳	وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری	۴
۲۴	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۹
۲۵	وزارت کشور	۱۸
۲۶	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱۱
۲۷	وزارت نفت	۹
۲۸	وزارت نیرو	۳۶
۲۹	وزارت ورزش و جوانان	۳
	جمع	۵۲۷

■ احصای واژه‌های مورد نیاز استانداردسازی سالنامه آماری و فهرست آمار رسمی

پس از فرایند گسترده و حجیم استانداردسازی تعاریف و مفاهیم مورد نیاز فهرست آمارهای رسمی ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ و سالنامه سال ۱۳۹۹، بررسی و احصای سایر واژه‌های مورد نیاز که بالغ بر ۳۰۰ واژه می باشد انجام گرفت استانداردسازی تعاریف آنها در برنامه کاری ۱۴۰۲ قرار گرفته است. منبع این واژه‌ها به شرح زیر است:

- واژه‌های قدیمی سالنامه: واژه‌هایی که تعاریف آنها از سال ۱۳۹۶ تاکنون مورد بازنگری قرار نگرفته‌اند و مورد نیاز سالنامه آماری هستند.
- واژه‌های قدیمی فهرست آمارهای رسمی: واژه‌هایی که تعاریف آنها از سال ۱۳۹۶ تاکنون مورد بازنگری قرار نگرفته‌اند و مورد نیاز فهرست آمارهای رسمی ۱۴۰۱ هستند.

● واژه‌های فاقد تعریف استاندارد سالنامه: واژه‌هایی که تاکنون برای آنها تعریف استاندارد تدوین نشده است و مورد نیاز سالنامه آماری هستند.

● واژه‌های فاقد تعریف استاندارد فهرست آمارهای رسمی: واژه‌هایی که تاکنون برای آنها تعریف استاندارد تدوین نشده است مورد نیاز فهرست آمارهای رسمی ۱۴۰۱ هستند.

■ پیاده‌سازی مدل عمومی فرایند کسب و کار آماری^۱ در طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی

مدل عمومی فرایند کسب و کار آماری ابزاری انعطاف‌پذیر است که با استفاده از آن می‌توان مجموعه فرایندهای مورد نیاز برای تهیه آمارهای رسمی را تعیین و تشریح کرد. هدف اصلی این مدل، تهیه چارچوبی برای سازمان‌های آماری است تا از این طریق با یکسان‌سازی اصطلاحات آماری، امکان توسعه فرایندها و نظام‌های فراداده‌های آماری به‌وجود آید. مدل عمومی فرایند کسب و کار آماری می‌تواند برای یکپارچه‌سازی استانداردهای داده‌ها و فراداده‌ها، به‌عنوان الگویی برای فرایند مستندسازی، به‌منظور هماهنگ‌سازی زیرساخت‌های محاسباتی آماری و تهیه چارچوب ارزیابی کیفیت نیز مورد استفاده قرار گیرد.

به منظور پیاده‌سازی مدل عمومی فرایند کسب و کار آماری در آمارگیری‌های مرکز آمار ایران، کارگروهی تشکیل و با برگزاری ۲۸ جلسه و به بررسی طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی در فازهای ۸ گانه مدل عمومی کسب و کار آماری پرداخته شده است. الگوی اولیه‌ای برای طرح‌های مرکز تهیه شده است. ادامه کار که شامل برگزاری کارگاه آموزشی در مرکز آمار و دریافت نظرات دفاتر مرکز و تدوین استاندارد ملی است به سال ۱۴۰۲ موکول شده است.

■ توسعه سامانه ملی تعاریف و مفاهیم استاندارد

سامانه ملی تعاریف و مفاهیم به عنوان یکی از سامانه‌های کاربردی و مهم مرکز آمار ایران، سالانه مورد بازنگری قرار گرفته و سعی شده بسته به نیازهای موجود در نظام آماری قابلیت‌های جدیدی به آن افزوده شود. در سال ۱۴۰۱ نیز قابلیت‌های زیر به آن اضافه شده است:

● تفکیک واژه‌ها و تعاریف استاندارد به «فهرست آمار رسمی» و «سالنامه آماری کشور» و «سایر»

● مارک‌دار کردن واژه‌های استاندارد شده جدید (سال جاری) با عنوان New

● مارک‌دار کردن واژه‌های قدیمی (واژه‌هایی که تعاریف آنها از سال ۱۳۹۶ به بعد بازنگری نشده‌اند)

نظارت مؤثر بر تهیه آمارهای رسمی در نظام آماری ایران

یکی از مهمترین ارکان مدیریت نوین، موضوع نظارت است. نظارت، فعالیتی منظم و مستمر است که به‌منظور بررسی تطبیقی عملکردها با معیارها و ضوابط پیش‌بینی شده، شناسایی نوع انحرافات و خطاها، واکاوی علل و منابع بروز خطاها، برطرف کردن خطاها و جلوگیری از ادامه و استمرار خطاها (به‌ویژه خطاهای سیستماتیک) طراحی شده است. مرکز آمار ایران به عنوان یک نهاد نظارتی در نظام آماری کشور در فرایندهای اجرایی با حضور فعال در تمامی عرصه‌های تولید آمار، اعم از طراحی (طرح‌های موضوعی،

¹ Generic Statistical Business Process Model(GSBPM)

نمونه‌گیری، اجرایی، آموزش و ...)، اجرا (تبلیغات، جذب نیرو، آموزش و عملیات میدانی)، همچنین ساماندهی نظام آمارهای ثبتی در دستگاه‌های اجرایی می‌تواند سلامت محصولات آماری را تضمین نماید. مرکز آمار ایران مکلف به نظارت بر تمام مراحل تهیه و اجرای آمارگیری‌ها بر اساس مجموعه آیین‌نامه و فرم‌های نظارت (مصوب ۱۳۸۷/۶/۳ شورای عالی آمار) است. در این راستا نظارت بر تمامی مراحل اجرای یک طرح به دو شیوه «نظارت درون‌سازمانی یا نظارت عمودی» و دیگری «نظارت برون‌سازمانی یا نظارت افقی» صورت می‌گیرد. نظارت درون‌سازمانی نظارتی است که توسط کارشناسان استان انجام می‌شود. در این نوع نظارت تمامی افرادی که در معاونت آمار و اطلاعات استان دارای وظیفه مدیریتی بوده، فعالیت افراد تحت سرپرستی خود را کنترل می‌کنند. در طرح نظارت درون‌سازمانی، برای کارشناس مسئول طرح به عنوان فردی که ارتباط نزدیکی با منشأ بروز خطا دارد، فرم‌های نظارتی (فرم ۷۰۰، ۷۰۱ و ۷۰۲) پیش‌بینی شده است که این فرم‌ها پس از تکمیل به صورت فایل به مرکز آمار ارسال می‌شود. در صورت واگذاری طرح به شرکت‌های آماری کارشناس مسئول طرح با نقش ناظر برون‌سازمانی می‌تواند از جذب نیرو تا پایان عملیات میدانی نظارت داشته باشد، در این صورت همکاری سازمان در تأمین امکانات نظارت ضروری‌تر از قبل است.

در سال ۱۴۰۱ بر اساس سیاست تعیین شده در هیأت رئیسه مرکز مبنی بر تقویت نظارت درون‌سازمانی و استفاده از ظرفیت‌های استانی برای افزایش پوشش نظارت و ارتقای کیفیت نتایج طرح‌ها، نظارت درون‌سازمانی تمامی طرح‌های مرکز با شدت و قوت بیشتری پیگیری و اجرا شد که جزییات آن به شرح جدول ۴ می‌باشد:

جدول ۴ - طرح‌های آمارگیری مرکز به تفکیک دفتر موضوعی و وضعیت نظارت (درون‌سازمانی) در سال ۱۴۰۱

ردیف	نام دفتر	نام طرح
۱	کشاورزی	طرح آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک
۲		طرح آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سنگین
۳		طرح آمارگیری از گاوداری‌های صنعتی
۴		طرح آمارگیری باغداری
۵		طرح بهنگام‌سازی چارچوب کارگاه‌های کشاورزی کشور
۶	صنعت، معدن و زیربنایی	طرح آمارگیری کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر
۷		طرح آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری
۸		طرح آمارگیری از فعالیت‌های ساختمانی بخش خصوصی و تعاونی در نقاط شهری
۹		آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی
۱۰	جمعیت، نیروی کار و سرشماری	آمارگیری نیروی کار - فصل اول
۱۱		آمارگیری نیروی کار - فصل دوم
۱۲		آمارگیری نیروی کار - فصل سوم
۱۳		آمارگیری نیروی کار - فصل چهارم
۱۴	فرهنگی، بازرگانی و خدمات	طرح آمارگیری از فعالیت‌های تحقیق و توسعه

ردیف	نام دفتر	نام طرح
۱۵	روش‌شناسی آماری و طرح‌های نمونه‌گیری	آمارگیری فهرست‌برداری نمونه پایه شهری
۱۶	شاخص قیمت‌ها	شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت
۱۷		شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن
۱۸		شاخص مقدار تولید محصولات صنعتی
۱۹		شاخص مقدار تولید محصولات معدنی
۲۰		قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور
۲۱		شاخص قیمت تولیدکننده محصولات گاوداری‌های صنعتی کشور
۲۲		شاخص قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی کشور
۲۳		شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات
۲۴		شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری
۲۵		شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی

■ راه‌اندازی سامانه نظارت

برای سرعت بخشیدن به دریافت فرم‌های نظارتی از استان‌ها، «سامانه نظارت» برای اولین بار در سال ۱۳۹۹ طراحی و راه‌اندازی شد. در سال ۱۴۰۱ برای دریافت فرم‌های نظارتی از استان‌ها از طریق این سامانه بهره‌برداری‌های لازم صورت گرفت و خروجی‌های مختلف به منظور بهره‌برداری رده‌های مدیریتی تهیه و ارائه شد.

■ برگزاری آزمون متمرکز تحت وب

با هدف کنترل کیفیت آموزش رده‌های اجرایی استان (آموزش مرحله دوم در استان) که به عنوان یکی از گلوگاه‌های مهم در فرایند تولید آمار، شناسایی شده است، ضمن جمع‌آوری اطلاعات آموزش‌گیرندگان در سامانه نظارت، برنامه‌ریزی لازم برای اجرای آزمون متمرکز در بستر وب در آموزش مراحل اول و دوم طرح‌های آمارگیری به شرح جدول ۵ در سال ۱۴۰۱ انجام شد.

جدول ۵- آزمون‌های برگزار شده به تفکیک طرح آمارگیری و مرحله آموزش

ردیف	طرح آمارگیری	آموزش مرحله اول	آموزش مرحله دوم
۱	هزینه و درآمد	✓	✓
۲	نیروی کار	✓	✓
۳	دام سبک و سنگین	✓	✓
۴	گاوداری‌های صنعتی	✓	✓
۵	معدن	✓	✓
۶	فعالیت‌های تحقیق و توسعه	✓	✓

ردیف	طرح آمارگیری	آموزش مرحله اول	آموزش مرحله دوم
۷	کارگاه‌های صنعتی کشور	✓	✓
۸	باغداری	✓	✓
۹	طرح‌های داده- ستانده بخش بازرگانی و خدمات		✓
۱۰	شاخص قیمت شهری و روستایی		✓
۱۱	شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات	✓	✓
۱۲	شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت	✓	✓
۱۳	شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن	✓	✓
۱۴	شاخص قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی	✓	✓
۱۵	محصولات گاوداری‌های صنعتی کشور	✓	✓
۱۶	شاخص قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی	✓	✓
۱۷	طرح‌های داده- ستانده بخش کشاورزی	✓	✓
۱۸	طرح‌های داده- ستانده بخش انرژی و محیط‌زیست	✓	✓
۱۹	فهرست‌برداری نمونه پایه	✓	✓
۲۰	طرح‌های داده- ستانده بخش‌های حمل‌ونقل و ارتباطات	✓	✓
۲۱	بنگاه‌های معاملات ملکی	✓	✓
۲۲	فعالیت‌های ساختمانی بخش خصوصی و تعاونی در نقاط شهری کشور	✓	✓
۲۳	بهنگام‌سازی چارچوب کارگاه‌های کشاورزی کشور		✓

با اجرای آزمون، نتایج و تحلیل‌های ارزشمندی برای شناسایی نقاط ضعف، مفاهیم پرخطا، مأموران آمارگیر نیازمند به آموزش- های تکمیلی و نظارت هدفمند بر آنها ارائه شد که این بازخوردها در برنامه‌های اصلاحی و پیشگیرانه مؤثر واقع شد. در این روش علاوه بر سنجش‌های لازم، یک انسجام کلی در کل کشور در فرایند اجرای آموزش طرح‌ها نیز به وجود آورد.

تولید و بهنگام‌سازی چارچوب‌های آماری

ارائه آمارهای باکیفیت، بهنگام‌سازی چارچوب‌های مورد نیاز نمونه‌گیری کارگاهی را به یکی از مهم‌ترین پیش‌نیازهای اجرای طرح‌های آمارگیری در کشور تبدیل کرده است. تغییرات زیاد در جامعه کارگاه‌ها موجب شده که کشورها برنامه‌ای برای بهنگام‌سازی

چارچوب داشته باشند. از این رو هر سال فعالیت مذکور با اجرای طرح‌های آماری یا استفاده از آمارهای ثبتی مبنا در دستور کار مرکز آمار ایران قرار می‌گیرد. در همین راستا در سال ۱۴۰۱ نیز اقدامات ذیل انجام شده است:

- آماده‌سازی و بهنگام‌سازی چارچوب مزارع پرورش آبزیان خوراکی؛
- بهنگام‌سازی چارچوب گاوداری‌های صنعتی کشور؛
- بهنگام‌سازی، پالایش و تلفیق فایل‌های دریافتی از دستگاه‌های اجرایی به عنوان فایل چارچوبی پایه؛
- آماده‌سازی و بهنگام‌سازی چارچوب ۴۰ طرح داده- ستانده بخش بازرگانی و خدمات؛
- بهنگام‌سازی چارچوب طرح آمارگیری از فعالیت‌های تحقیق و توسعه ۱۴۰۱؛
- آماده‌سازی و بهنگام‌سازی چارچوب کشتارگاه‌های کشتار دام؛
- آماده‌سازی و بهنگام‌سازی چارچوب کشتارگاه‌های کشتار طیور؛
- بهنگام‌سازی ثبت پایه جمعیت عشایر کوچنده کشور؛
- بهنگام‌سازی چارچوب طرح شناورهای کشور؛
- آماده‌سازی و بهنگام‌سازی چارچوب طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر؛
- آماده‌سازی و بهنگام‌سازی چارچوب طرح آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور؛
- بررسی بهنگام‌سازی چارچوب طرح آمارگیری از کارگاه‌های ارائه‌دهنده خدمات مرتبط با محیط‌زیست با استفاده از پایگاه مالیاتی و اصناف؛
- بهنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن؛
- بهنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت؛
- بهنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات؛
- بهنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای شهری بر اساس سال پایه ۱۴۰۰؛
- بهنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای روستایی بر اساس سال پایه ۱۴۰۰؛
- تولید چارچوب فهرست‌برداری از اجاره بهای خانوارهای استیجاری کشور بر اساس سال پایه ۱۴۰۰؛
- بهنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت تولیدکننده محصولات کشاورزی؛
- بهنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت تولیدکننده گاوداری‌های صنعتی؛
- بهنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت تولیدکننده مرغداری‌های صنعتی و
- بهنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت نهاده‌های ساختمانی.

تهیه و بهنگام‌رسانی نقشه‌ها و فایل عناصر جغرافیایی

نقشه‌های آماری به منظور اجرای بهینه سرشماری‌ها و آمارگیری‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند، بنابراین هر چه کامل‌تر و گویاتر باشند کنترل پوشش جغرافیایی بهتر انجام شده و نتایج دقیق‌تری برای سرشماری یا آمارگیری حاصل می‌گردد. به همین

دلیل تهیه و بهنگام‌رسانی نقشه‌ها و فایل عناصر جغرافیایی از اهمیت زیادی برخوردار است و هر ساله فعالیت‌هایی به شرح ذیل در این مرکز انجام می‌گیرد.

■ نظارت بر تهیه و بهنگام‌رسانی نقشه‌های آماری

بهنگام‌رسانی نقشه‌های آماری توسط بخش خصوصی و شرکت‌های مشاور دارای رتبه نقشه‌برداری از سازمان برنامه و بودجه انجام می‌گیرد و معاونت آمار و اطلاعات استان به عنوان ناظر اولیه و مرکز آمار ایران به عنوان ناظر عالی به روند بهنگام‌رسانی نقشه‌ها نظارت دارند. با توجه به دقت بالای نقشه‌های آماری، نظارت بر بهنگام‌رسانی اهمیت بسزایی دارد. بهنگام‌رسانی نقشه‌های آماری در سال ۱۴۰۱ در ۱۲۹ شهر و ۵۲۱ آبادی بلوکه در مجموع به مساحت ۱۶۳۷۲۵ هکتار و تعداد ۳۱۲۵ نقطه آبادی توسط مشاورین بخش خصوصی دارای رتبه نقشه‌برداری مورد بهنگام‌رسانی قرار گرفت.

■ نقشه‌های موضوعی

به منظور ارتقای سطح کیفی و گویا شدن نشریات مرکز و امکان مقایسه ساده‌تر آمار و اطلاعات از طریق نقشه‌ها، نقشه‌های موضوعی مبتنی بر جداول آماری، در قالب تصاویری که بتواند بیشترین اطلاعات را به نمایش بگذارد، تهیه می‌گردد. در این سال برای سالنامه آماری سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ (فارسی و لاتین) تعداد ۲۲ تصویر نقشه موضوعی و ۵۰ شیت نقشه موضوعی جهت تکمیل و گویاسازی گزارش‌های اقتصادی تهیه شده است. همچنین نقشه‌های تقسیمات سیاسی شهرستانی کل کشور، نقشه تقسیمات در سطح دهستان ۳۱ استان کشور تهیه گردید که بعد از آماده‌سازی از طریق درگاه ملی مرکز آمار ایران در اختیار عموم قرار گرفت. ضمناً تهیه تصاویر نقشه‌های روستایی (به تفکیک دهستان) سال ۱۴۰۰ در قالب نشریه آبادی‌های ۱۴۰۰ آغاز و تا سال ۱۴۰۲ ادامه خواهد داشت. تعداد تصاویری که در این فعالیت تهیه می‌شود به بیش از ۲۷۰۰ تصویر می‌رسد.

■ فایل عناصر جغرافیایی

تهیه و بهنگام‌رسانی فایل عناصر جغرافیایی به منظور اجرای طرح‌های آماری، از فعالیت‌های سالانه این مرکز می‌باشد که اقدامات صورت گرفته در سال ۱۴۰۱ به شرح زیر است:

- نظارت بر تهیه فایل جغرافیایی ۱۴۰۰: بخشی از بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی ۱۴۰۰ در ابتدای سال ۱۴۰۱ انجام می‌شود. این فعالیت‌ها شامل بررسی فایل ارسالی استان و رفع اشکالات آن اعلام کد شهری کنترل خطاها و نهایی‌سازی آن می‌باشد. در این مرحله فایل جغرافیایی از نظر انطباق آن با نقشه‌های ۱۴۰۰ نیز بررسی شده و مغایرت آنها رفع می‌گردد. در انتهای کار از فایل استان‌ها فایل یکپارچه کشوری ساخته می‌شود که در اجرای طرح‌های آماری مرکز آمار از آن استفاده می‌گردد.
- نظارت بر تهیه فایل جغرافیایی ۱۴۰۱: نظارت بر بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی ۱۴۰۱ از طریق نظارت بر اعمال مصوبات هیأت دولت، اعلام کدهای شهری و آبادی بلوکه و همکاری فنی با استان در خصوص نحوه اعمال تغییرات در نقشه‌ها و فایل جغرافیایی انجام شد. پیگیری و دریافت مصوبات از وزارت کشور و همکاری با دفتر تقسیمات وزارت کشور به منظور رفع ابهامات مصوبات و مشکلات سطوح تقسیماتی نیز از جمله فعالیت‌های ضروری انجام گرفته می‌باشد. در این مرحله دستورالعمل بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی ۱۴۰۱ تهیه شده و به همراه دیتای اولیه استان در اختیار گروه نقشه استان‌ها قرار گرفت.
- توسعه نرم‌افزار بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی: نرم‌افزار مدیریت بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی سال ۱۳۹۰ توسط بخش خصوصی تهیه گردید. نرم‌افزار مذکور نیازمند به بازنگری و اعمال پاره‌ای تغییرات و همچنین ارتقاء امکانات داشت. از این رو تهیه نرم‌افزار جدیدی با

ساختار قبلی و تکمیل و رفع نواقص آن در محیط پایتون در دستور کار قرار گرفت. نرم‌افزار جدید که در مراحل نهایی می‌باشد با توجه به تغییرات در سیستم کدگذاری نقاط شهری کشور در دست تهیه است. هدف از تهیه آن سهولت در بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی، تکمیل و ارتقاء بخش‌های مختلف نرم‌افزار مدیریت بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی و کنترل اعمال تغییرات می‌باشد. ضمناً در این نرم‌افزار اطلاعات نشریه تقسیمات کشوری وزارت کشور به طور کامل تغذیه شده است که امکان مقایسه نقاطی نظیر آبادی‌ها و نقاط فرعی را در فهرست وزارت کشور می‌دهد.

• بررسی فهرست نقاط روستایی وزارت کشور با فایل جغرافیایی مرکز آمار به منظور رفع مغایرت و یکسان‌سازی: این فعالیت با هدف رفع مغایرت از فهرست نقاط روستایی وزارت کشور انجام می‌پذیرد. در شهریورماه سال ۱۴۰۱ فهرست سوم نقاط روستایی وزارت کشور دریافت گردید. این فهرست نسبت به دو فهرست قبل آن تغییرات زیادی داشت. لذا در این مرحله نیاز به بررسی تمامی نقاط به صورت نظیر به نظیر بود. بررسی این فهرست نیز شامل بررسی دفتری و عملیات میدانی می‌شود. در این دوره بررسی مرحله اول فهرست سوم وزارت کشور در دو بخش انجام می‌گردد. بررسی اولیه انجام شده و پس از آن گروه نقشه استان‌ها بررسی نهایی را انجام می‌دهند. در انتهای این مرحله تهیه گزارش‌های استانی در کنار بررسی فایل‌ها مدنظر قرار دارد. در این مرحله فهرست وزارت کشور علاوه بر اینکه با فهرست و نقشه‌های مرکز آمار بررسی می‌شود. از نتایج طرح اصلاح پرونده آبادی‌های سال ۱۳۸۲ و سایر مستندات و سوابق موجود و فهرست تغییرات سال‌های گذشته نیز در این بررسی استفاده شده است. فهرست سوم وزارت کشور با فهرست دوم آن در تعداد نقاط و تنوع خطاها اختلاف دارد. در فهرست سوم تعداد نقاط ۲۲ درصد افزایش یافته و به رقم ۱۶۹ هزار نقطه رسیده است. پس از اجرای بررسی دفتری نتایج آن در مرحله عملیات میدانی پاسخ خواهد گرفت.

برآورد جمعیت و خانوار

پیش‌بینی و برآورد جمعیت و خانوار، در کنار سرشماری‌ها، آمارگیری‌های نمونه‌ای و آمارهای ثبتی، شیوه‌ای دیگر از تولید اطلاعات است که در سال‌های بین سرشماری‌ها، تولید و در اختیار کاربران قرار می‌گیرد. تولید اینگونه اطلاعات در فواصل زمانی بین سرشماری‌ها به منظور هرگونه برنامه‌ریزی اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی در سطوح خرد و کلان اهمیت می‌یابد. اهم فعالیت‌های صورت گرفته در این خصوص به شرح زیر می‌باشد:

- بازسازی جمعیت و خانوار شهرستانی به تفکیک مناطق شهری و روستایی پایان شهریور سال ۱۴۰۱؛
- پیش‌بینی جمعیت خانوارهای معمولی ساکن و گروهی در بهار، تابستان، پاییز و زمستان سال ۱۴۰۱ ویژه طرح‌های نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار به تفکیک استان، مناطق شهری و روستایی و گروه‌های سنی منتخب؛
- برآورد جمعیت شهرستانی به تفکیک جنس و مناطق شهری و روستایی سال ۱۴۰۱؛
- برآورد خانوار شهرستانی به تفکیک مناطق شهری و روستایی سال ۱۴۰۱؛
- پیش‌بینی جمعیت و خانوار به تفکیک استان و مناطق شهری و روستایی فصول بهار، تابستان و پاییز ۱۴۰۱ و زمستان ۱۴۰۰؛
- بازنگری پیش‌بینی جمعیت کل کشور به تفکیک مناطق شهری و روستایی و برحسب سن و جنس تا افق ۱۴۳۰ در پنج سناریو؛
- بازنگری پیش‌بینی جمعیت استانی به تفکیک مناطق شهری و روستایی و برحسب سن و جنس تا سال ۱۴۱۵ در یک سناریو؛
- بازنگری پیش‌بینی خانوار استانی به تفکیک مناطق شهری و روستایی تا سال ۱۴۰۵؛

- پیش‌بینی خانوار معمولی ساکن سال ۱۴۰۰ ویژه طرح گردشگران ملی به تفکیک نقاط شهری و روستایی و استان؛
- برآورد باروری کل برای جمعیت کل کشور و جمعیت ایرانی به تفکیک استان از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰؛
- برآورد میزان خام مولید برای جمعیت کل کشور و جمعیت ایرانی به تفکیک استان از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰؛
- برآورد مقدماتی میزان خام مرگ و میر برای جمعیت کل کشور و جمعیت ایرانی به تفکیک استان از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰؛
- تهیه گزارش تحلیلی برای آزمایش ۱۴۰۰ جمعیت شهرستان همدان و مقایسه با پیش‌بینی جمعیت شهرستان؛
- تهیه گزارش تحلیلی در حوزه جمعیت برای بافت تاریخی یزد و
- ارائه مشاوره و پاسخگویی به نیازسازمان و ارگان‌های مختلف در ارتباط با قانون جوانی جمعیت و حمایت از خانواده و مشارکت در جلسات مختلف در این زمینه از جمله مرکز پژوهش‌های مجلس، ستاد ملی جمعیت، امور زنان وزارت کشور و

جمع‌آوری اطلاعات آماری اقتصادی مورد نیاز از دستگاه‌های اجرایی و استان‌ها

هدف از تهیه آمار حساب‌های ملی، فصلی و منطقه‌ای فراهم‌کردن شاخص‌های کلیدی اقتصادی نظیر محصول ناخالص داخلی^۱، ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی، رشد اقتصادی، رشد بخش‌های مختلف اقتصادی، مصرف نهایی خصوصی و دولتی، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و ... است که برای ارزیابی عملکرد اقتصادی کشور و استان‌ها در دوره زمانی مشخص سالانه (حساب‌های ملی و منطقه‌ای) و فصلی (حساب‌های فصلی) مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این خصوص تهیه و گردآوری اطلاعات و آمار مورد نیاز اهمیت ویژه‌ای دارد. اهم فعالیت‌های صورت گرفته در سال ۱۴۰۱ به شرح زیر است:

- جمع‌آوری اطلاعات ثبتی مورد نیاز از دستگاه‌های اجرایی فصل‌های زمستان ۱۴۰۰ و بهار، تابستان، پاییز ۱۴۰۱؛
- اخذ اطلاعات ثبتی حساب‌های منطقه‌ای از ۳۱ استان به تفکیک ۸۱ رشته فعالیت؛
- اخذ اطلاعات ثبتی حساب‌های ملی به تفکیک ۸۱ رشته فعالیت از کلیه دستگاه‌های اجرایی؛
- اخذ اطلاعات از وزارت اقتصاد و دارایی - خزانه‌داری کل کشور، برای محاسبه ارزش افزوده بخش دولت به تفکیک فایل‌های اعتبارات هزینه‌ای، اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای و درآمد؛
- اخذ اطلاعات صورت‌های مالی از سازمان حسابرسی و
- اخذ اطلاعات ثبتی حساب‌های منطقه‌ای از ۳۱ استان به تفکیک ۸۱ رشته فعالیت.

^۱. Gross Domestic Product (GDP)